

Tweede Kamer, 5e vergadering Woensdag 25 september 2024

Voorzitter: Van der Lee

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen in verband met de herziening van de mogelijkheid tot afkoop in de vorm van een bedrag ineens alsmede tot wijziging van de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet herziening bedrag ineens) (36154).**

Termijn inbreng

De **voorzitter**:

Aan de orde is een debat over het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen in verband met de herziening van de mogelijkheid tot afkoop in de vorm van een bedrag ineens alsmede tot wijziging van de Wet op de loonbelasting 1964. Dit heeft een relatie met pensioenen, zeg ik er even bij. Ik heet de beide bewindslieden wederom van harte welkom: de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst. Aan de zijde van de Kamer hebben zich negen sprekers aangemeld. We doen dit debat in twee termijnen.

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**:

We starten met het lid Joseph. Zij spreekt namens de fractie van Nieuw Sociaal Contract.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Dank, voorzitter. Leuk om hier met twee bewindslieden te spreken die recentelijk nog met mij in de fractie van Nieuw Sociaal Contract zaten. Maar nu ga ik het hun niet makkelijk maken.

Voorzitter. In het pensioenakkoord van 2019 werd een extra keuzemogelijkheid geïntroduceerd, namelijk de mogelijkheid om bij het pensioneren 10% van het opgebouwde vermogen voor het ouderdomspensioen ineens op te nemen. De wet die dit regelt, is al in 2021 ingegaan. Toen werkte ik zelf nog voor pensioenfondsen. Deze keuzemogelijkheid leek op het eerste gezicht echt een fluitje van een cent. Deze keuzemogelijkheid was namelijk heel erg vergelijkbaar met de hoog-laagconstructie die we in de pensioensector al kenden. Bij een hoog-laagconstructie heb je eerst een hoger pensioen en daarna voor de rest van je leven een wat lager pensioen. Een bedrag ineens is hiermee eigenlijk vergelijkbaar. Je haalt je pensioen naar voren en kan daardoor een hoger bedrag ineens opnemen; daarna is je pensioen lager.

De Sociaal-Economische Raad heeft dit voorstel, deze extra keuzemogelijkheid, ook gepresenteerd als een alternatief voor de hoog-laagconstructie. Maar tijdens de wetsbehandeling kwamen allerlei problemen en risico's aan het licht voor mensen die een bedrag ineens opnemen. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat mensen met lagere inkomens ineens hun toeslagen kwijtraken en dan nog maar 20% van het bedrag ineens overhouden. Dat berekende het Nibud. Dat is dus een groot risico voor toch al financieel kwetsbare huishoudens. Nieuw Sociaal Contract ziet dit zo voor zich. Iemand krijgt misschien voor het eerst in zijn leven een hoger bedrag ineens. Ik weet het niet, maar stel dat het €4.000 is. Hij geeft dat uit, gaat uit eten of schenkt geld aan zijn kinderen. En dan blijkt aan het eind van het jaar dat hij via de Belastingdienst €3.000 aan toeslagen moet inleveren.

In onze ogen moet je dat echt niet willen. Wij vinden dat zeer onwenselijk. Voor Nieuw Sociaal Contract is dit één van de belangrijkste redenen om tegen deze keuzemogelijkheid te zijn. Hoe ziet de minister dit risico voor de bestaanszekerheid van mensen? Ik heb ook een vraag aan de staatssecretaris: kan de Belastingdienst of de Belastingdienst/Toeslagen geen uitzondering maken voor dit bedrag ineens, waardoor het niet wordt meegeteld bij de berekening van de toeslagen? Dat zou een mooie oplossing zijn. Ik weet dat daar vaker naar gevraagd is, maar we zijn nu een tijdje verder en we proberen het gewoon nog een keer.

Maar er zijn meer dingen in dit wetsvoorstel waar Nieuw Sociaal Contract bezwaar tegen ziet. De belastingdruk op het bedrag ineens kan verschillen met de geboortemaand. Dat leidt tot ongelijke behandeling. Daarvoor is een reparatie bedacht: als mensen het bedrag ineens opnemen in de maand waarin ze de AOW-leeftijd bereiken, kunnen zij de uitbetaling daarvan uitstellen tot januari van het jaar daarop. Maar vervolgens komen er ook problemen, want als mensen dan het bedrag uitstellen tot januari maar ze onverhoopt overlijden in de tussentijd, wat al heel vervelend is voor de nabestaanden, dan krijgen die nabestaanden ook niet meer dat bedrag ineens. Dat vervalt namelijk. Ook dat is een punt dat ons niet goed uitlegbaar lijkt voor mensen. Mijn vraag aan de staatssecretaris is dan ook: kan dit niet anders? Ik snap dat we veel vragen, maar kan de Belastingdienst hier ook geen uitzondering maken door het bedrag ineens wel gewoon uit te laten keren, in januari in dit geval? De technische uitleg heb ik al vaker gehoord, maar neem alsjeblieft ook de menselijke aspecten daarbij mee. Dit is gewoon niet uitlegbaar.

Dat is dus het tweede probleem. Nou, toen kwamen de pensioenfondsen en -uitvoerders deze maand ook bij ons in de lucht met mogelijke problemen bij het bedrag ineens voor mensen die zijn gescheiden. Het is namelijk zo dat, zeker vroeger in de tijd, de vrouw iets minder werkte en de man wat meer, en de man kostwinner was en pensioen had opgebouwd. Als je ging scheiden, dan kwam een deel van het ouderdomspensioen aan de vrouw, de ex, toe. En als degene die het pensioen zelf opneemt, kiest voor een bedrag ineens, dan krijgt de ex ook een bedrag ineens. Daar heeft zij volgens mij niets over te zeggen — maar als dat anders is, dan hoor ik dat graag van de minister — en wordt zij dus geconfronteerd met een bedrag ineens, terwijl het de vraag is of dat wel gunstig is voor de situatie van die gescheiden partner. Het is mogelijk dat zij daardoor in de problemen komt. Ik vraag me af of de minister kan toelichten hoe hij dit probleem wil aanpakken en welke maatregelen hij overweegt om dit te voorkomen.

Een ander belangrijk vraagstuk is hoe de uitvoering of invoering van het bedrag ineens samenloopt met de transitie naar de Wet toekomst pensioenen. De transitie is in volle gang. De pensioenfondsen zijn ermee aan de slag. Zij willen invaren. Wij zijn daar als Nieuw Sociaal Contract geen voorstander van, maar goed, de wet loopt. Wij vragen ons af of het allemaal wel goed gaat met die opname van het bedrag ineens. Want als je dat bedrag ineens opneemt net voor of net na het invaren, dan kunnen de bedragen flink verschillen; misschien wel 10 of 15%, afhankelijk van de buffer van de pensioenfondsen. Ik dacht ook: stel dat je dat bedrag ineens uitstelt naar januari, maar in januari vaart het fonds ook in, gaat dat dan überhaupt wel met de uitvoering, en krijg je dan ook ineens een hoger bedrag ineens omdat er ingevaren is en er meer pensioengeld is? Nou, daar zijn ook nog heel veel vraagstukken, en ik vroeg me af of de minister hierop kan ingaan.

De heer **Vermeer** (BBB):

Ik werd even getriggerd door wat mevrouw Joseph hier net te berde brengt. Zij suggereert dat het pensioenbedrag voor en na invaren kan verschillen. Waar is dat geld dan gebleven, en van wie is dat?

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Het pensioenbedrag ineens is eigenlijk ... Je krijgt 10% van de waarde van je ouderdomspensioen. De waarde van je ouderdomspensioen is, zeg eventjes, 100%, maar het pensioenfonds heeft misschien wel 120% dekkingsgraad. Voor het invaren is die 20% buffer van iedereen, zeg maar; die wordt verdeeld onder iedereen. Die ben je in zekere zin kwijt met je bedrag ineens. Maar als je ingevaren bent, dan wordt jouw pensioenvermogen 20% hoger en is je bedrag ineens ook hoger. Dus ik vroeg me af hoe dit gaat werken in de praktijk.

De heer **Vermeer** (BBB):

Mevrouw Joseph heeft gewerkt in de pensioenbranche; ze is actuaire. Zij probeert nu uit te leggen hoe er verschil kan ontstaan. Maar volgens mij gaat het nog steeds over hetzelfde potje dat gevormd is door pensioendeelnemers. En we hebben straks een pot voor pensioendeelnemers. Hoe kan 10% van je pensioen op datum x wat anders zijn dan op datum y, als daar alleen maar een moment van invaren tussen zit? Dan is er toch ergens iets weg, en waar is dat dan?

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Ja, het is interessant hoe complex die transitie naar de Wet toekomst pensioenen is. Bij het invaren wordt de collectieve buffer van het fonds verdeeld over individuele pensioenvermogens. De rekensom vóór het invaren is als volgt. Je hebt een voorziening. Als je vermogen gelijk is aan de voorziening, heb je 100% dekkingsgraad. Vóór het invaren wordt er gekeken naar welke voorziening er voor je staat. En 10% van die voorziening kan je krijgen, maar dus niet van de

buffer. Na het invaren is de buffer verdeeld en krijg je dus ook meer geld na het invaren. Zo wordt het berekend.

De heer **Van Kent** (SP):

Welkom in de wereld van het casinopensioen, zou ik zeggen. Mevrouw Joseph heeft natuurlijk volkomen gelijk: als dat samengaat met de overgang naar het nieuwe stelsel in januari, gaat dat tot problemen leiden. Daar kun je wel van uitgaan. Stel dat de meerderheid van deze Kamer instemt met deze wet, is dat dan voor Nieuw Sociaal Contract reden om een voorstel te doen om het invaren met minimaal een jaar uit te stellen, dus dat er geen fondsen op 1 januari of in de maand januari over kunnen naar het nieuwe stelsel?

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Ik heb begrepen dat de uitvoeringsorganisaties sowieso, zelfs als het bedrag ineens wordt ingevoerd, nog negen maanden nodig hebben om het in te voeren. Dus dat zal de tijd zijn voordat het ingevoerd wordt. Ik denk wel dat er met het invaren tegen serieuze problemen aangelopen wordt. Ik zou zeggen: stel het invaren uit. Ik zou zelfs zeggen: vaar alsjeblieft gewoon niet in. Maar het duurt dus ook nog even voordat het bedrag ineens er werkelijk is, zelfs als de Kamer er nu mee zou instemmen.

De heer **Van Kent** (SP):

Als het Nieuw Sociaal Contract echt menens is, dan gaan zij niet toestaan dat er een samenloop is met het bedrag ineens en de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Dan is de vraag aan Nieuw Sociaal Contract of zij met een voorstel gaan komen, dat vanzelfsprekend door de SP gesteund zal worden, om pensioenfondsen in ieder geval de komende jaren niet de gelegenheid te geven om over te gaan naar het nieuwe stelsel, of in ieder geval niet in de periode waarin deze wet ingaat.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Ik denk ook dat het niet verstandig is om in te varen. Ik heb de minister net ook vragen gesteld in een ander kader, omdat de pensioencommunicatie over het invaren bijvoorbeeld ook nog helemaal niet op orde is. Ik kan wetenschappers aanhalen die zeggen dat de communicatie niet op orde is. De toezichthouder AFM heeft gezegd dat de communicatie over het invaren niet op orde is. Praktijkmensen zeggen dat de communicatie niet op orde is. Invaren op 1 januari 2025 lijkt me niet verstandig. Ik heb die vraag ook bij de minister gelegd. Ik ga ook graag in gesprek met de heer Van Kent als dit bedrag ineens nu doorgaat, wat wij niet hopen, in ieder geval niet op deze manier, om te kijken of het niet verstandig is om het invaren uit te stellen.

De **voorzitter**:

Afrondend op dit punt, de heer Van Kent.

De heer **Van Kent** (SP):

Vanzelfsprekend, maar mijn vraag was: komt u met een voorstel? U bent een belangrijke speler in deze regering. U kunt vandaag een voorstel indienen om de minister op te dragen om uit te sluiten dat er een samenloop is van de inwerkingtreding van deze wet en de overgang naar het nieuwe stelsel door pensioenfondsen. Dus mijn vraag is heel simpel: komt u met een voorstel?

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Ik kom in ieder geval met voorstellen over het bedrag ineens. Voor het invaren wil ik ook met voorstellen komen, maar die had ik niet voor vandaag in gedachten.

De heer **Vermeer** (BBB):

Mevrouw Joseph betoogde net dat er na het invaren 10% meer is dan voor het invaren. Kan zij uitleggen waarom wij als volksvertegenwoordigers hier dan een voorstel moeten doen om het invaren uit te stellen? Want dan duperen we toch alle mensen die tussen nu en een later invaarmoment die 10% zouden ophalen, wat opeens minder is geworden? Of snap ik het niet?

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Het ging mij hier niet echt om het duperen van mensen, maar ik denk dat het bedrag ineens veel druk op de uitvoering geeft. De Wet toekomst pensioenen geeft veel druk op de uitvoering. Als je dan net voor het invaren met pensioen gaat of net daarna, wordt het bijna onuitlegbaar. Als je met pensioen gaat en je bedrag ineens uitstelt naar januari, zou je bedrag ineens technisch gezien, denk ik, hoger moeten worden, omdat je op dat moment wel bent ingevaren. Ik geloof gewoon niet

in die complexiteit. Als we én het bedrag ineens én het invaren laten doorgaan, is het gewoon wachten op ongelukken. Daar ben ik bang voor. Daar wil ik voor waarschuwen.

De heer **Vermeer** (BBB):

Uit het antwoord van mevrouw Joseph maak ik op dat later invaren voor de mensen die in de tussenperiode een bedrag ineens opvragen, wel tot een lager bedrag zal leiden voor die mensen. Ik snap wat mevrouw Joseph zegt over de uitvoering. Ze zegt dat die ook goed moet gaan. Daar hebben we sowieso zorgen over. Maar dit gaat dan wel een bepaalde groep mensen duperen die rekenen op dat bedrag ineens.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Nou, dan heb ik nog wel een suggestie voor meneer Vermeer, namelijk om een amendement of een motie in te dienen over het ook meegeven van de buffer bij het bedrag ineens. Dan heb je voor en na invaren namelijk gewoon dezelfde consequenties.

De **voorzitter**:

Mevrouw Joseph vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

De keuze voor het bedrag ineens brengt dus in onze ogen serieuze financiële risico's met zich mee, zoals het verlies van toeslagen en het vervallen van het bedrag ineens als je het uitgesteld hebt, maar in de tussentijd overlijdt. Als een pensioenuitvoerder dit dus wil aanbieden, hoort daar natuurlijk ook goede keuzebegeleiding bij. Maar pensioenfondsen en verzekeraars geven aan dat zij die keuzebegeleiding eigenlijk niet goed kunnen vormgeven. Dat is ook logisch, want zij hebben gewoon geen zicht op iemands totale financiële huishouden. Vaak hebben pensioenuitvoerders niet eens zicht op iemands totale pensioen, want heel vaak hebben mensen op meerdere plekken pensioen opgebouwd. Daar heeft één pensioenfonds dan geen zicht op. Ook hier een vraag aan de minister. Ik vroeg me af of hij bij de keuzebegeleiding nog een rol weggelegd ziet voor de overheid, bijvoorbeeld de Belastingdienst, die volgens mij het totale zicht op iemands financiële situatie wel heeft.

Toch nog even een samenvatting tussendoor. Dit is eigenlijk een mini-miniwetsvoorstel en ogenschijnlijk gaat het ook om een heel eenvoudige keuze: een bedrag ineens opnemen bij pensionering. Het is een variant op iets wat pensioenfondsen al aanbieden, namelijk een hoog-laagconstructie. Maar er komen een enorme berg complexiteit en risico's voor de mensen thuis bij kijken, zoals ik net ook heb geschetst. Ik wilde gewoon even zeggen: laat dit een waarschuwing zijn voor de implementatie van de Wet toekomst pensioenen en het invaren, een transitie die vele malen groter is dan de implementatie van het bedrag ineens.

Mijn oproep aan de andere partijen en de minister is dan ook: hou ook bij de Wet toekomst pensioenen je oren en ogen open voor mensen, bijvoorbeeld uit de pensioensector, die wijzen op de risico's. Laten we ook die wetgeving tijdig aanpakken. Desnoods bespreken we het nog drie jaar, zoals we ook met het bedrag ineens hebben gedaan, en verbeteren we het, zodat die transitie zo goed mogelijk verloopt en met zo min mogelijk risico's. We besteden veel tijd aan dit kleine onderwerp van het bedrag ineens, maar die andere transitie is nog tien keer belangrijker om het draagvlak in de samenleving daarvoor te behouden.

De heer **Aartsen** (VVD):

Ja, en daarom hebben we er ook 100 uur over gedebatteerd. Ik hoop dat we dat vandaag niet gaan halen; dat zou verstandig zijn.

Maar toch even een vraag over het amendement van mevrouw Joseph. Begrijp ik goed dat we met haar amendement de keuzevrijheid bij individuele deelnemers weghalen en naar de pensioenfondsen brengen?

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Ik wil meneer Aartsen vragen of ik hier zo meteen op terug mag komen, want ik heb dit in mijn spreektekst opgenomen. Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dan vervo... O, toch de heer Van Kent. Dat gaat dan hopelijk over een ander punt, want op deze vraag komt ze nog terug.

De heer **Van Kent** (SP):

Dat begrijp ik. Ik heb inderdaad een ander punt. Stel, de SP dient straks een motie in die een verzoek bij de regering neerlegt om een voorstel aan de Kamer te zenden dat ervoor zorgt dat pensioenfondsen in 2025 niet overgaan naar het nieuwe stelsel en we brengen die in stemming nadat er over deze wet is gestemd. Kan dat dan op steun rekenen van Nieuw Sociaal Contract?

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Nou, we moeten natuurlijk ook nog even afwachten wat er in dit debat gaat gebeuren met het bedrag ineens. Maar Nieuw Sociaal Contract heeft zelf al een route uitgezet voor de Wet toekomst pensioenen. Er komt een juridische analyse over het invaren. De minister is nog bezig met het uitwerken van moties over het hoorrecht. Er wordt ook gekeken of dat juridisch houdbaar is. Wij willen de voorstellen daaraan ophangen, zodat we ook een stevige basis hebben voor de onderbouwing over het eventueel uitstellen van invaren en dat in de toekomst misschien zelfs niet door te laten gaan.

De heer **Van Kent** (SP):

Het is vandaag 25 september. 1 januari komt dus heel snel dichterbij. Als je pensioenfondsen de opdracht zou willen geven om in 2025 niet over te gaan naar het nieuwe stelsel, is er geen dag te verliezen. Sommige partijen geven nu al aan dat dat te laat zou zijn. Daarom nogmaals de vraag. Het is prima als Nieuw Sociaal Contract een eigen route heeft bedacht, maar als het feitelijk zo is dat Nieuw Sociaal Contract vindt dat deze wet en invaren niet samen kunnen gaan, dan hoop ik toch dat ik kan rekenen op steun van Nieuw Sociaal Contract als wij een voorstel doen om dat invaren in 2025 niet te laten gebeuren.

De **voorzitter**:

Oké, dat was nog een keer die vraag. Het is eigenlijk al vijf keer dezelfde vraag over uitstel.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Even afgezien van dit wetsvoorstel denk ik dat het sowieso niet verstandig is om op 1 januari 2025 in te varen. Ik zou de pensioenfondsen er ook toe willen oproepen om dat gewoon niet te doen. De communicatie erover is niet op orde. Die vraag heb ik gelukkig al gesteld aan de minister, via schriftelijke vragen. Ik hoop dat de minister zelf tot het inzicht komt dat 1 januari 2025 niet kan, maar die vraag heb ik dus al neergelegd bij de regering en ik denk dat ik dat niet nog een keer hoeft te doen. Ik zie wel welke moties de heer Van Kent straks gaat indienen.

De **voorzitter**:

Mevrouw Joseph vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Er zijn vrij laat in de behandeling van het wetsvoorstel over het bedrag ineens nog allerlei problemen aan de orde gekomen. De Wet bedrag ineens was gewoon aangenomen, maar nu, drie jaar later, staan we nog over allerlei problemen te praten. Ook bij de Wet toekomst pensioenen komen langzamerhand steeds meer signalen binnen over allerlei problemen. Ik krijg telefoontjes en mails van pensioenfondsbestuurders en adviseurs. Zij geven allemaal aan dat ze grote zorgen hebben, maar dat ze hun verhaal niet in het openbaar durven te doen. Ze zijn bijvoorbeeld bang voor de boodschap richting hun deelnemers, hun reputatie, het vertrouwen en de relatie met de pensioenuitvoeringsorganisatie of de toezichthouder. Die moeten natuurlijk allemaal supergoed blijven in deze spannende transitie. Maar ik zou de pensioenfondsbestuurders er toch toe willen oproepen om hun zorgen breder bekend te maken, want hoe eerder we iets kunnen aanpassen om de transitie te verbeteren, hoe meer onnodige kosten we kunnen voorkomen.

Ik heb hierover ook een vraag aan de minister. Ik zit zelf namelijk met de vraag hoe we die mensen het comfort kunnen bieden om hun zorgen wel te delen. Kan dat misschien op een anonieme manier? Ik wil de minister vragen of het mogelijk is dat zij vertrouwelijke gesprekken aangaan, maar dat daarvan wel verslag wordt gedaan, zodat wij er wel kennis van kunnen nemen. Ik weet niet of dat een mogelijkheid is. Het was een beetje een brainstorm.

De heer **Vermeer** (BBB):

Mevrouw Joseph suggereert hier nogal wat. Wat is volgens haar precies de reden dat een pensioenbestuurder niet de verantwoordelijkheid kan nemen of durft te nemen om het juiste signaal af te geven als er dingen niet goed gaan? Want wij krijgen voornamelijk hallelujaverhalen te horen via de officiële kanalen en wij moeten als Kamerleden wel dealen met feiten en niet met geruchten. Wat is volgens mevrouw Joseph de reden? Waar zit de drempel? Waar zit de angst? Wat gaat er met hen gebeuren als ze iets melden wat misschien niet helemaal positief is? Worden ze dan opgepakt? Hoe werkt dit? Hoe moet ik dit zien?

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Ik zie dat pensioenfondsen het heel moeilijk vinden om open te praten. Als zij bijvoorbeeld zeggen dat ze denken dat het niet gaat lukken bij hun uitvoeringsorganisatie — IT zit namelijk meestal bij de uitvoeringsorganisatie — dan brengen ze elkaar een beetje in diskrediet, terwijl ze wel samen die transitie door moeten. Als pensioenfondsbesturen bijvoorbeeld denken "hé, De Nederlandsche Bank stelt wel heel gekke eisen; volgens ons staat dat niet eens in de wet", durven ze dat vaak niet op te brengen, omdat de relatie met de toezichthouder supergoed moet blijven om deze transitie door te komen. Ik zie dus allemaal van dat soort redenen. Het is natuurlijk ook mijn interpretatie, maar ik heb dat zelf ook gevoeld toen ik in de sector werkte. Dat soort redenen leiden ertoe dat ze hun mond houden, maar dan zitten we gewoon te wachten tot het misgaat en dat zou echt zonde zijn. Je wilt het liever aan de voorkant aanpakken. Daarom was mijn oproep aan pensioenfondsbesteders ook: weet dat je niet de enige bent, want er zijn er meerdere bij mij gekomen, dus zoek elkaar op en geef het signaal gewoon een keer helder af.

De heer **Vermeer** (BBB):

Kan mevrouw Joseph dan vanuit haar ervaring een voorstel doen? Wat zou een betere structuur van toezicht of overleg zijn om ervoor te zorgen dat iedereen wel zegt hoe de situatie werkelijk is en wat hij daarvan vindt? Want dit is een uitermate zorgelijke conclusie of op z'n minst suggestie.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Bij Nieuw Sociaal Contract is een van de speerpunten bijvoorbeeld dat klokkenluiders beter opgevangen moeten worden. Dat soort constructies gaat op deze korte termijn denk ik niet werken en dat is ook lastig, maar ik ben er wel over aan het nadenken. Daarom vroeg ik de minister ook of er misschien vertrouwelijke gesprekken bij het ministerie kunnen komen, omdat de relatie met het ministerie anders is dan die met de toezichthouders. In principe is er ook een regeringscommissaris. Ik snap ook niet zo goed waarom die pensioenfondsen daar niet naartoe stappen. Ik ben ook aan het nadenken. Als de heer Vermeer andere ideeën of extra ideeën heeft, dan hoor ik die ook heel graag.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Voorzitter, een kort punt van orde. Ik heb mij voorbereid op een debat over het bedrag ineens. Nu waaiert het heel breed uit naar het invaren van pensioenen. Zouden we met elkaar bij het onderwerp kunnen blijven dat we hebben voorbereid?

De **voorzitter**:

Dank voor de oproep, maar er is evident een relatie en die wordt door leden gelegd. Ik kan niet voorkomen dat leden die koppeling leggen, maar ik kan wel ingrijpen als vijf keer dezelfde vraag wordt gesteld, bijvoorbeeld. Verder stel ik voor dat we het vooral over het bedrag ineens gaan hebben.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Ik kwam ook niet na vijf minuten, maar na een halfuur.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Dan terug naar het bedrag ineens. Ik heb ook hiervoor een rondje gebeld in de pensioensector om te vragen of men klaar is voor de uitvoering. Eigenlijk alle uitvoerders, ook de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars, waarschuwen ons als Kamer. Wij hebben ook mails gekregen. Ze geven aan dat ze grote risico's zien voor financieel kwetsbare mensen met dit bedrag ineens. Ze geven aan dat ze de keuzebegeleiding niet goed kunnen inrichten.

Ik heb ook gevraagd hoe de keuzebegeleiding er dan uitziet als het bedrag ineens wordt aangeboden. Ze zeiden: we geven vijf keer de waarschuwing dat je vooral niet het bedrag ineens

moet opnemen, maar als mensen het dan toch doen, dan kunnen wij daar ook niks meer aan veranderen.

Vanuit pensioenfondsen en verzekeraars snap ik die reactie. Stel dat wij het bedrag ineens hier snel laten doorgaan en wij hen wettelijk verplichten om het bedrag ineens aan te bieden, dan worden zij daar gewoon mee geconfronteerd en moeten ze door met wat ze kunnen. Maar wij kunnen hier natuurlijk wel de wet aanpassen, gegeven de complexiteit en de risico's voor mensen en het feit dat keuzebegeleiding lastig, zo niet onmogelijk is. Daarbij realiseer ik me dat mensen ook een financieel adviseur kunnen inhuren, maar de Pensioenfederatie waarschuwde er in mijn ogen terecht al voor dat juist de financieel kwetsbare mensen dit mogelijk niet zullen doen, vanwege hoge kosten.

Dan denk ik alles bij elkaar wel: waar zijn we mee bezig? Moeten we wel vasthouden aan het verplicht aanbieden van het bedrag ineens? Mijn vraag daarbij is of deze extra keuzemogelijkheid echt genoeg toegevoegde waarde biedt om al deze risico's en complexiteit op ons te nemen. Daarbij wil ik nog even aangeven dat je die keuze voor het bedrag ineens op de pensioendatum krijgt. Op de pensioendatum zijn er al ontzettend veel keuzes te maken. Ik kom zelf uit de pensioensector en heb weleens naar die planners gekeken. Je kunt op de pensioendatum kiezen of je een hoog-laagconstructie wilt, dan wel of je eerder of later met pensioen wilt. Misschien wil je met deeltijdpensioen. Je wilt je ouderdomspensioen misschien uitruilen voor wat extra nabestaandenpensioen. Er zijn op het moment van pensioneren al ontzettend veel keuzes, waarbij hoog-laag, bijvoorbeeld, financieel lijkt op het bedrag ineens. Dan vraag ik me gewoon af: is de meerwaarde wel groot genoeg om op te wegen tegen al deze complexiteit en risico's die de wet met zich brengt?

De heer **Aartsen** (VVD):

Over die keuzevrijheid. Aan het begin van haar betoog zei mevrouw Joseph: vergeleken met de Wet toekomst pensioenen is de wet over het bedrag ineens een ienemieniewetje. "Een hele simpele keuze", waren haar letterlijke woorden, ten opzichte van wat er daarna gaat gebeuren. Nu zegt mevrouw Joseph eigenlijk: individuele deelnemers zijn niet in staat om zelf deze keuze te maken, want de risico's zijn vervolgens te groot. Zo paraphraseer ik het even. Ik zoek een beetje naar consistentie bij de fractie van NSC. Zij bepleiten al een jaar dat er wel gekozen moet kunnen worden als het gaat om het individueel keuzerecht bij invaren, waarvan mevrouw Joseph nu zelf zegt: het is zo verschrikkelijk veel complexer en risicovoller dan het bedrag ineens. Zij pleitten er wel voor om een collectief referendum ten aanzien van collectief invaren voor te stellen. Dus help mij. Wat is nou de consistente lijn van NSC rond dit onderwerp?

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Bij het bedrag ineens opnemen is het risico groot dat mensen die toeslagen ontvangen die toeslagen moeten terugbetalen. Dat is een heel bijzonder risico. Ik zit ook gewoon met het volgende. Ik heb gezien dat een aantal mensen van het bedrag ineens gebruik willen maken, dus dat daar wel wat meerwaarde in zit. Er zijn eigenlijk al heel veel keuzes te maken op de pensioendatum. Dus de meerwaarde is op macro-economisch niveau volgens mij beperkt. Dan gaan we een heel ingewikkelde wet invoeren, waardoor een aantal mensen enorme risico's lopen, waar ook de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars op wijzen. Als de meerwaarde van een wet maar heel klein is en de complexiteit enorm, ook voor de uitvoering, is het soms de vraag of je iets wel wilt introduceren.

Ik wil nog even ingaan op het volgende. Ik zie de keuze tussen een vast en variabel pensioen als veel wezenlijker en belangrijker, net als het feit dat je kiest voor een vaste of variabele hypotheek bijvoorbeeld. Die keuze ligt al in de pensioensector. Ik weet dat het ingewikkeld is.

De heer **Aartsen** (VVD):

Nee, nee, nee.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Maar als je nu een verbeterde premiereregeling hebt, een premiereregeling en een persoonlijk pensioenvermogen, dan mag je bij dat pensioen altijd al kiezen of je een vaste of variabele uitkering wilt. Ik denk dat die keuze veel belangrijker is en veel meer impact heeft op je leven dan een bedrag ineens.

De heer **Aartsen** (VVD):

Ik kijk er altijd naar uit om over macro-economische voordelen voor mensen te spreken. Het lijkt me leuk om dat debat een keer te voeren, maar laten we van macro-economie even naar normale mensen gaan, zou ik bijna willen zeggen. Want het is natuurlijk een wereld van verschil. Mensen komen in een nieuwe levensfase. Mensen kunnen een bedrag krijgen vanuit hun pensioering om hun huis af te betalen, waardoor ze minder maandlasten hebben. Ze kunnen hun huis verduurzamen, waardoor de energierekening naar beneden kan. Ze kunnen misschien een schuld aflossen, waar ze nu veel te veel rente over betalen. Ze kunnen hun woning ombouwen tot een mantelzorgwoning. Dus het maakt veel uit; het is een wereld van verschil.

En wat ik dan zo bijzonder vind, is dat de NSC-fractie tegen die mensen zegt: u bent dadelijk afhankelijk van uw pensioenfonds, om te bepalen of het wel of niet mag. Wij gunnen u niet de ruimte en de vrijheid om zelf te beslissen of u het geld uit uw pensioen naar voren mag halen, om bijvoorbeeld te investeren in het aflossen van uw woning, of te verbouwen zodat je een levensloopbestendige woning kan hebben. En ten aanzien van invaren, wat enorme consequenties kan hebben, zoals sterfhuisconstructies in de toekomst, die mensen totaal niet kunnen overzien, zegt de NSC-fractie: nee, dat moeten we echt aan individuele mensen overlaten. Dat is toch niet consequent?

Mevrouw **Joseph** (NSC):

De heer Aartsen loopt weer vooruit op mijn amendement, dat ik nog niet eens heb toegelicht.

De heer **Aartsen** (VVD):

Technisch gezien is dit gewoon ingediend.

De **voorzitter**:

Nee, meneer Aartsen, mevrouw Joseph heeft het woord.

De heer **Aartsen** (VVD):

Het staat op Parlis, dus we kunnen het gewoon lezen.

De **voorzitter**:

Mevrouw Joseph heeft het woord.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Maar ik kom daar zo direct op terug.

Ik denk dat er voor het bedrag ineens grote risico's zijn. Nieuw Sociaal Contract is natuurlijk opgericht na de toeslagenaffaire. Dat is een van de basispunten geweest. En hier zit ook een grote component in, waarbij je een bedrag ineens kunt opnemen en enorm veel daarvan kwijtraakt doordat je toeslagen moet terugbetalen. Die risico's zijn voor andere individuen ook heel belangrijk. Wij willen dat voorkomen. We hebben hier vanuit Den Haag ook een verantwoordelijkheid om mensen te beschermen.

De heer Aartsen liep een beetje op mijn eigen amendement vooruit. Ik heb een amendement ingediend zodat bij pensioenfondsen de keuze ligt: gaan we het bedrag ineens aanbieden of niet? Dat is in lijn met de keuze die pensioenfondsen nu ook al hebben om een hoog-laagconstructie aan te bieden of niet. De pensioenfondsen hebben immers goed zicht op hun groep deelnemers. Als zij zeggen "dit is echt onverstandig, en we denken dat veel deelnemers in de problemen komen met de toeslagen", dan kunnen zij bijvoorbeeld kiezen om dat bedrag ineens nu niet aan te bieden. En dan hoop ik dat de Belastingdienst straks zo ingericht is dat dat bedrag ineens wel vrijgesteld wordt van toeslagen. Op dat moment denk ik dat heel veel pensioenfondsen dat bedrag ineens wél zullen aanbieden, want dan is het een aantrekkelijke mogelijkheid.

Om de keuze voorlopig bij de pensioenfondsen te laten of dat bedrag ineens wel of niet wordt aangeboden, is dus in onze ogen op meerdere manieren verstandig. Dat is om de deelnemers te beschermen, maar ook om de volgende reden. Stel dat de pensioenfondsen, als zij de transitie van de Wet toekomst pensioenen ingaan, helemaal overlopen qua IT-capaciteit en al enorme moeite hebben met de keuzebegeleiding daarbij. Dan kunnen ze dat bedrag ineens even uitstellen totdat ze ingevaren zijn en dan kunnen mensen ook bijvoorbeeld het hogere bedrag krijgen. Dus het

geeft wat flexibiliteit, zodat de pensioensector het beter aankan en wij mensen beter kunnen beschermen tegen verkeerde keuzes.

De voorzitter:

Afrondend op dit punt, de heer Aartsen.

De heer Aartsen (VVD):

Ik vind het heel betuttelend om een heel grote groep mensen hun eigen vrijheid, hun eigen keuzerecht, te ontnemen, omdat wij hier in Den Haag een stelsel aan toeslagen hebben bedacht waar we maar niet van afkomen. Daardoor kunnen mensen dus, op het moment dat ze vijf keer een waarschuwing negeren, mogelijk in de problemen komen. Mensen hebben ook nog een eigen verantwoordelijkheid. Ik ga zo een aantal vragen stellen over wat we kunnen doen om mensen te helpen en voor te lichten. Maar ik zou de NSC-fractie toch wel enige vorm van consistentie toewensen als het erom gaat welke keuzes de mensen wel en niet zelf mogen maken. Dus geen cherrypicking per wetsvoorstel binnen het pensioendomein. Dus niet: daar wel en daar niet.

De voorzitter:

Mevrouw Joseph nog?

Mevrouw Joseph (NSC):

Nee, ik ga gewoon verder.

De voorzitter:

Dan geef ik toch eerst het woord aan de heer Vijlbrief.

De heer Vijlbrief (D66):

We hebben het nu over het amendement, denk ik, dus nu kan ik mijn vraag stellen. Is mevrouw Joseph het met mij eens dat ze het hart van het wetsvoorstel weghaalt met haar amendement? Het hart van het wetsvoorstel is een individuele keuze van mensen. Ik weet van alle problemen, dus zij hoeft de risico's niet te herhalen. Ik heb bijzonder veel bewondering voor wat er allemaal bedacht wordt aan problemen. Maar is mevrouw Joseph het met mij eens dat het hart van het wetsvoorstel daarmee wordt weggehaald?

Mevrouw Joseph (NSC):

Met het amendement dat ik voorstel zou je per pensioenovereenkomst, per pensioenuitvoerder kunnen bekijken of je het bedrag ineens nu aanbiedt of niet. Die keuze kunnen pensioenfondsen natuurlijk ook veranderen in de loop van de tijd. Ik denk juist dat de mensen die op een bedrag ineens zitten te wachten, en dit financieel goed kunnen handelen en daar misschien ook een goed financieel advies over kunnen aanvragen, die keuzemogelijkheid ook gaan krijgen. Ik denk namelijk dat de pensioenfondsen van de banken en van de Shells in deze wereld deze keuzemogelijkheid ook gewoon zullen aanbieden.

Ik vraag me andersom af of de andere partijen het niet belangrijk vinden om die financieel kwetsbare groep mensen te beschermen. We hebben al zo veel ongelukken gehad met de toeslagen, dus ik snap niet dat je daar nu je oogkleppen voor opzet en gewoon doorgaat met dit aan te bieden, terwijl er zo veel waarschuwingen zijn, ook vanuit de pensioenuitvoeringsorganisaties, dat zij hierover niet kunnen adviseren. Daar zit mijn zorg.

De heer Vijlbrief (D66):

Dat is ook niet wat ik zei. Ik ga straks ook zeggen dat ik het eens ben met het amendement van mevrouw Van Dijk, die dit probleem probeert op te lossen. Ik heb helemaal geen oogkleppen opgezet. Ik heb alleen gezegd — en ik constateer dat mevrouw Joseph dat bevestigt — dat de individuele keuze voor een individuele pensioendeelnemer om te kiezen voor dit bedrag, afhankelijk wordt van de pensioenfondsen. En dat is niet van deze tijd.

De voorzitter:

Mevrouw Joseph nog? Nee. Dan mevrouw Van Dijk.

Mevrouw Inge van Dijk (CDA):

We herkennen natuurlijk allemaal de problemen en de zorgen. Ik denk dat iedereen dadelijk die

zorgen wel zal uitspreken. Maar zou het inderdaad niet beter zijn om mijn amendement te steunen?

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Dan ga ik over naar het amendement van mevrouw Van Dijk. Dit is een amendement om de consequenties van de toeslagen op een bedrag ineens niet mee te laten tellen. Daarvan moeten mensen dan wel zelf bij de Belastingdienst aangeven dat ze een bedrag ineens hebben ontvangen. Over dat laatste punt maken wij ons wel zorgen of mensen dit ook werkelijk gaan aanvinken als dat nodig is. Ik wil de staatssecretaris vragen hoe de ervaring bij andere instanties is met dit soort uitzonderingsopties. Hoeveel mensen maken daadwerkelijk gebruik van dit soort opties?

Mensen kunnen een bedrag uitzonderen. Daarbij vroegen wij ons ook af: als je zelf kunt aangeven dat je een bedrag ineens krijgt, dat uitgezonderd wordt van toeslagen, zou het dan niet kunnen dat heel veel mensen gewoon aanvinken dat ze een bedrag ineens hebben gekregen en dan een uitzondering krijgen voor toeslagen, terwijl ze daar eigenlijk geen recht op hebben?

Een misschien nog wel belangrijkere vraag van Nieuw Sociaal Contract bij dit amendement is of het uitvoerbaar is voor de Belastingdienst. Kan de Belastingdienst dit wel aan? Wij hebben jarenlang te horen gekregen dat er niks gewijzigd kon worden. Ook tijdens de totstandkoming van dit wetsvoorstel is meerdere keren gevraagd of de huurtoeslag of de zorgtoeslag niet uitgezonderd zou kunnen worden. Elke keer was het verhaal: nee, nee, nee, we zitten vol, anders lopen we nog meer vast. We zijn dus heel erg benieuwd hoe de staatssecretaris nu tegen de uitvoerbaarheid van een dergelijk amendement aankijkt. Volgens dit amendement moeten de mensen zelf aanvinken of ze gebruikmaken van dat bedrag ineens of niet. Ik heb begrepen dat de Belastingdienst in theorie zelf kan zien of er sprake is van de keuze voor een bedrag ineens; misschien kan dat via de pensioenuitvoerder. We vroegen ons ook af of dat dan niet ook een mooie optie is en of die uitvoerbaar is. Ik moet even checken of ik mijn hele verhaal heb verteld, want het ging een beetje chaotisch.

De **voorzitter**:

Dat viel wel mee, hoor.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Gelukkig.

Ik wil nog wel het volgende zeggen. Aan de ene kant heb ik allemaal problemen en dergelijke opgesomd waarvan wij bij Nieuw Sociaal Contract denken dat het heel erg belangrijk is om ze op te lossen voordat je zo'n bedrag ineens gaat aanbieden, zeker als je dat verplicht wil doen voor iedereen. Maar aan de andere kant zien we ook dat het belangrijk is dat er snel duidelijkheid komt over het bedrag ineens, want dat is natuurlijk al in 2019 geïntroduceerd in het pensioenakkoord en in 2021 opgenomen in de wet. Er zijn mensen die vragen: wanneer kunnen we dat bedrag ineens opnemen? Er zijn mensen die nu al hun pensioen hebben uitgesteld, omdat ze dachten: als ik het even uitstel, dan krijg ik dat bedrag ineens. Even later stelden we het als Kamer nog een keer uit. Die onzekerheid over het bedrag ineens naar de mensen die daar gebruik van willen maken, is gewoon niet goed. Ik hoop dan ook echt dat wij na dit debat en onze eventuele aanpassingen, amendementen en moties, wel snel duidelijkheid kunnen geven aan mensen en een definitieve klap kunnen geven op de vraag of het bedrag ineens doorgaat. Wij blijven dus kritisch kijken naar dit debat en zullen daar ongetwijfeld tussendoor ook nog vragen over stellen.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank voor uw inbreng. De tweede spreker is de heer Vermeer. Hij spreekt namens BBB.

De heer **Vermeer** (BBB):

Dank u wel, voorzitter. De Wet bedrag ineens, om de korte naam te gebruiken, maakt het mogelijk om een deel van het opgebouwde pensioen ineens op te nemen. Maar voor de bedrijven die de pensioenen uitvoeren, is het uitgestelde uitbetalingsmoment monsterlijk ingewikkeld. Aanpassingen zijn noodzakelijk om de regels eenvoudiger, de uitvoering goedkoper en de begrijpelijkheid voor de deelnemers beter te maken. Dat is wat de Eerste Kamer vond van de mogelijkheid tot een uitgestelde uitbetaling van het bedrag ineens. Exact, dat is een zwaarwegende

reden dat we in ons land een senaat hebben. Die moet namelijk de kwaliteit van de wetgeving bewaken. Als die bemoeienis ertoe heeft geleid dat de Wet bedrag ineens volgens hen over de brede linie naar de juiste kwaliteit is getild, dan weten we genoeg. Voor BBB is het wel prettig om nu alvast het antwoord te krijgen. Mijn fractie heeft daar goede hoop op, want ook de belangrijke adviseur van de regering, de Raad van State, heeft geen inhoudelijke opmerkingen geplaatst bij dit voorstel. Vandaar mijn vraag aan de minister en staatssecretaris: kunt u alvast instemmend ja knikken vanuit vak K op de vraag of de Wet bedrag ineens is versimpeld en goedkoper en begrijpelijker is geworden? Dat doen ze.

Ook de nota van wijziging geeft geen aanleiding te denken dat het nodig is om nog veel aan het wetsvoorstel te sleutelen. Er wordt geregeld dat de mogelijkheid tot gedeeltelijke afkoop ook van toepassing is op een bepaald type lijfrente, namelijk lijfrente als bedongen prestatie bij de overdracht van een onderneming die vervolgens in eigen beheer is gehouden. Het bepalen van de afkoopwaarde wordt nu mogelijk door middel van lagere regelgeving. Ik heb wel een vraag hierover. Kan de minister de Kamer garanderen dat het wetsvoorstel hiermee waterdicht naar de senaat kan worden gestuurd?

Hoewel het antwoord hierop het definitieve slot op de deur zou moeten zijn, ga ik toch in op een enkel onderdeel van deze wijzigingswet. Het gaat om de informatie aan de deelnemers; mevrouw Joseph heeft dat ook al genoemd. Deze wetgeving is taaie kost. Het is voer voor deskundigen. Dat geef ik toe. Juist omdat het ook voor ons als Kamerleden soms een doolhof is, vraag ik me af hoe het zit met de doelgroep voor wie deze wetgeving in het leven is geroepen. Voor de mensen thuis is dit geen spannend debat met harde uitspraken die blijven hangen, maar dit debat gaat wel over diezelfde mensen thuis, die afhankelijk zijn van de manier waarop wij als volksvertegenwoordigers ons werk doen en u als kabinet uw werk doet.

Een van de grote doelen van de wijzigingswet is het begrijpelijker maken van de regeling voor de deelnemers. In de nota naar aanleiding van het verslag staat: "Er vindt ook overleg plaats met de vertegenwoordigers van de pensioenuitvoerders, de Belastingdienst, het Nibud, de Sociale Verzekeringsbank en betrokken ministeries om te kijken of er vanuit de uitvoeringsorganisatie tot een informatiemiddel voor deelnemers kan worden gekomen, waar deelnemers eenvoudig informatie kunnen vinden over het keuzerecht bedrag ineens en de consequenties daarvan."

Ja, ik moet naar adem happen. In deze week, waarin fractievoorzitter Caroline van der Plas van BBB de Klare Taalprijs heeft gewonnen, is dit de taal waarmee we ons bedienen hier in het parlement. Ik vraag de minister of hij durft te zeggen: ja, uw Kamer kan er gerust op zijn; de regels rond het in één keer opnemen van een deel van het opgebouwde pensioen worden werkelijk toegankelijk en eenvoudig te begrijpen. Het antwoord op deze vraag zie ik graag onderbouwd. Is de minister in staat om in klare taal uit te leggen of het echt simpeler wordt voor deelnemers voor wie deze regeling geldt? Het klinkt misschien wat vreemd, maar ik ben er nog niet helemaal gerust op. We hebben als politiek namelijk te vaak de neiging om ervan uit te gaan dat het goed komt, omdat we voldoende overleggronden hebben ingepland. Aan de goede bedoelingen twijfel ik niet, maar mijn fractie hecht ook aan de uitvoering. Pensioenuitvoerders zijn positief. Dat is mooi, maar we horen ook andere signalen, zoals door mevrouw Joseph hier naar voren gebracht.

Maar ik wil er hier nadrukkelijk vanuit de invalshoek van deelnemers naar kijken, vandaar ook mijn vervolgvraag. Kan de minister de Kamer een harde waarborg geven dat het werkelijk goed gaat komen met het zogenaamde informatiemiddel dat de uitvoeringsorganisatie moet gaan voortbrengen? En als dat het geval is, hoe ziet die waarborg er dan uit?

Voorzitter. Ik blijf bij de begrijpelijkheid van de regeling. Wetgeving, waar wij nu over spreken, is nu eenmaal ingewikkeld. Dat maken we niet anders. Ik besef dat over de keuze om een deel van het pensioen op te nemen grondig is nagedacht en een akkoord is gesloten. Maar dat ontslaat ons als politiek niet van de plicht om ons te blijven bezinnen op de gevolgen van keuzes die mensen maken. Het gaat over geld en voor een aantal gepensioneerden om een voor hen zeer betekenisvol bedrag. Daar zijn risico's aan verbonden. Daar heb ik een paar vragen over, maar misschien kunnen we eerst ...

De voorzitter:

Ja, eerst de heer Vijlbrief. Gaat uw gang.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Via de heer Vermeer felicitaties aan mevrouw Van der Plas voor de Klare Taalprijs. Ik heb zelf ook weleens wat gezegd over het gebruik van klare taal door de overheid. Ik ben het zeer met hem eens. Ik ben het ook zeer eens dat wij hier vaak in te ingewikkelde woorden praten. Ik ga dus een hele simpele vraag aan hem stellen. Vindt hij ook dat met het amendement van mevrouw Joseph uiteindelijk het hart uit het wetsvoorstel wordt getrokken? Dat is vandaag toch een cruciale vraag, denk ik. We zien al die risico's. We begrijpen de risico's. Er liggen ook andere amendementen. Maar vindt hij ook dat dit een individueel middel moet zijn voor pensioengerechtigden?

De heer **Vermeer** (BBB):

Ik vind niet dat mogelijke uitvoeringsproblemen de keuzevrijheid van deelnemers mogen beperken. Ik ben het dus eigenlijk met de heer Vijlbrief eens dat dit amendement geen verbetering is van wat hier voorligt.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Klare taal. Dank u wel.

De **voorzitter**:

De heer Vermeer vervolgt zijn betoog. Hij had een aantal vragen.

De heer **Vermeer** (BBB):

Ja, ik heb een vraag. Kan de minister aangeven of bij het streven naar een betere communicatie ook wordt gekeken naar voorlichting over de gevolgen van een pensioen, duswat een opname van een bedrag ineens in dat licht betekent? Als het past bij de Wet herziening bedrag ineens, hecht BBB er sterk aan dat mensen die gebruik willen maken van deze regeling, hierin worden meegenomen.

Nu een punt waar we ons echt zorgen over maken, en met mij velen hier in de zaal, heb ik het idee. Hoe gaat dit bedrag ineens uitpakken voor mensen met toeslagen? Mevrouw Van Dijk heeft daar een amendementsvoorstel voor. Ik vind de dekking daarvan niet ingewikkeld, maar het gaat 'm ook niet worden. Daar moeten we maar over praten. Hoe gaat het uitpakken voor mensen met gemeentelijke bijstandsregelingen? Daarom een aantal vragen aan de minister. Is het mogelijk om bij de uitkering van het bedrag ineens standaard een voorheffing op de inkomstenbelasting toe te passen? En welke mogelijkheden ziet de minister om het bedrag ineens niet aan te merken als inkomsten zoals die meegenomen worden bij de berekening van toeslagen en/of gemeentelijke bijstandsregelingen? Voor zover ik weet worden alleen schadevergoedingen niet als inkomen meegeteld, maar daar gaat het hier niet om. Wat is er dus wél mogelijk?

Tot slot een opmerking over het verband tussen de wetgeving die we vandaag bespreken en de Wet toekomst pensioenen. Sorry, meneer Vijlbrief, ik ga daar toch een link mee leggen; het komt tenslotte uit hetzelfde pensioenakkoord. Beide maken deel uit van een pensioenakkoord. Dat beoogt om mensen meer keuzevrijheid en flexibiliteit te bieden. Mijn fractie heeft zich krachtig tegen de nieuwe pensioenwet uitgesproken. Wij vonden en vinden het nog altijd een ondoordachte stap waarvan ernstig mag worden betwijfeld of de mensen om wie het gaat er beter van worden. Wij zien dit ook bij het bedrag ineens. Uitstel op uitstel is nodig omdat de techniek ingewikkeld is, de uitvoering duur en de uitleg vaak onnavolgbaar. Het wordt wat BBB betreft tijd dat we papieren idealen weer gaan verbinden met de praktijk, zeker als het gaat om iets zo belangrijks als de oudedagsvoorziening.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank voor uw inbreng. Dan is nu het woord aan de heer Aartsen. Hij gaat spreken namens de VVD, ook wel de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie genoemd.

De heer **Aartsen** (VVD):

Voorzitter, wat fijn dat u de volledige naam van mijn partij uitspreekt, want over die vrijheid wilde ik het ook gaan hebben. Ik denk dat het goed is dat we in ons huidige pensioenstelsel, dat niet uitblinkt in keuzevrijheid als je dat internationaal vergelijkt, een stap gaan zetten waarbij deelnemers zelf de keuze krijgen om hun pensioenvoorziening anders te richten dan wij bedacht

hebben en om 10% van hun pensioenvermogen in één keer uit te laten betalen. Volgens mij past dat bij het sentiment dat op dit moment in de samenleving heerst.

Ik denk dat ik al iets gezegd heb wat mevrouw Joseph triggerde.

De voorzitter:

Kennelijk, want ze staat al bij de interruptiemicrofoon.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Ik hoor dat de VVD zo veel waarde hecht aan keuzevrijheid. In het pensioenakkoord is gezegd dat het bedrag ineens maar één klein stapje is, één vorm van keuzevrijheid, maar dat er ook wordt gekeken naar andere vormen van keuzevrijheid. Die zijn in mijn ogen veel wezenlijker. Neem bijvoorbeeld de keuze tussen een vast en variabel pensioen of de keuze om anders te beleggen. Als de VVD zegt keuzevrijheid zo belangrijk te vinden, dan zou het wel consistent zijn als de VVD hier ook aangeeft dat ze de keuze tussen een vast en variabel pensioen belangrijk vindt. Ik vroeg me af hoe de heer Aartsen daartegen aankijkt.

De heer Aartsen (VVD):

Als u mij een blanco vel geeft waarop ik mijn eigen pensioensysteem mag tekenen als liberaal, dan schets ik veel keuzevrijheid voor individuen. Helaas hebben wij die 76 zetels nog niet; we zijn daar wel druk mee bezig. In het huidige stelsel probeer je met elkaar te komen tot een enorme stelselhervorming. Dat vraagt om compromissen en om draagvlak. De wet, die trouwens al is genomen, staat niet stijf van VVD-voornemens, maar daarvoor is het ook een compromis. We hebben dit samen met verschillende partijen kunnen doen. Als u met mij wilt praten over mijn ideaalplaatje van een pensioenstelsel, dan moeten we dat misschien op een ander moment doen.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Nog een vraag. In de nieuwe Wet toekomst pensioenen is afgesproken dat mensen die terechtkomen in een flexibele premiereregeling — de sociale partners kiezen, daar kun je niet zelf voor kiezen — allemaal de keuze krijgen tussen een vaste en een variabele uitkering. Kom je in een solidaire regeling omdat dat de keuze is van de sociale partners, dan heb je die keuze niet. U geeft net aan dat u geen voorstander bent van mijn amendement omdat u iedereen keuzevrijheid wilt geven en die keuze niet wilt laten afhangen van de sociale partners en pensioenfondsen waar iemand bij aangesloten is. Mij lijkt het volledig consistent dat als je door de sociale partners in een solidair contract terechtkomt, je als gepensioneerde ook in dat geval kunt kiezen tussen een vaste en een variabele uitkering. Dat is blijkbaar uitvoerbaar, want het kan ook bij de flexibele regeling. Ik zie niet in waarom dat niet ook zou kunnen bij het solidaire contract. Ik hoop de VVD aan mijn zijde te vinden als wij daarvoor gaan pleiten.

De heer Aartsen (VVD):

Ik wil overall voor pleiten, maar ik heb wel nieuws voor mevrouw Joseph: er is geen nieuwe wet. Die wet is al meer dan een jaar in werking. De wetsbehandeling hebben we twee, drie jaar geleden gehad in de Tweede Kamer. Dat was het moment om dit uit te discussiëren. De Kamer, en vervolgens ook de Eerste Kamer, heeft toen in meerderheid een besluit genomen over het hoe en wat. Dat is nu in werking. Ik vind daar van alles van, maar ik vind het onverstandig om nu, tijdens de uitvoering van de wet, die de grootste sociaal-economische hervorming sinds de Tweede Wereldoorlog is en die gaat over 3,5 miljoen pensioenen die op dit moment al worden uitbetaald, een wet die nog moet effectueren, op een aantal punten te gaan lopen cherrypicken. Ik denk dat dat heel onverstandig is, want dat draagt bij aan onrust en onduidelijkheid voor de sector. Zodra de transitie is doorgevoerd, is er weer een nieuw moment om als politiek te zeggen hoe wij het volledig anders zouden willen.

De voorzitter:

Afrondend. Ik herinner even aan de oproep van de heer Vijlbrief, die wel een punt had. De wet is uitvoerig behandeld en is nu in uitvoering. Ik geef u wel de gelegenheid om hierover uw derde opmerking te maken. Ik zie de heer Van Kent ook al naar de interruptiemicrofoon komen. Ik ken de heer Van Kent en ik heb een vermoeden wat hij dan weer gaat zeggen. Laten we proberen terug te keren naar het bedrag ineens.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Ja, dit bedrag ineens. Deze wet is een aantal jaren geleden aangenomen, maar gelukkig zijn we bij

ons goede verstand, zou ik zeggen, en behandelen we deze wet nog steeds, omdat hij vervelende consequenties kan hebben voor deelnemers en ook onuitvoerbaar is gebleken. Ook bij de Wet toekomst pensioenen moeten we onze ogen openhouden. Het Nibud heeft in een onderzoek vastgesteld dat 80% van de mensen een keuze wil kunnen maken tussen een vaste en een variabele uitkering, ook bij de transitie. Ook hier is draagvlak heel erg belangrijk. Het is eigenlijk zeer vergelijkbaar, zij het dat de Wet toekomst pensioenen nog een veel grotere verandering betekent en een veel grotere impact heeft op iemands financiële huishouding. Als de VVD zo erg hecht aan keuzevrijheid, dan hoop ik dat de heer Aartsen ook inziet dat hij er niet onderuit kan dat we ook in de Wet toekomst pensioenen keuzevrijheid moeten bieden. Maar laten we nu luisteren naar de heer Van Kent.

De heer **Van Kent** (SP):

Het is wel duidelijk waarom ze er bij de kabinetsformatie niet uit zijn gekomen. Ik hoor de VVD hard de deur dichtgooien voor allerlei suggesties van Nieuw Sociaal Contract. Mijn vraag aan de heer Aartsen is: sluit de VVD uit dat er een opdracht aan pensioenfondsen komt om in het volgende kalenderjaar niet in te varen?

De heer **Aartsen** (VVD):

Ja, dat sluit ik zeer uit. Daarmee komen we op het punt dat we al eerder aan de orde hebben gehad. Je zegt dan namelijk actief tegen de pensioenfondsen dat ze zich niet aan de wet moeten houden. Nogmaals, een wet is geen lichtknopje dat je aan- en uitzet. De wet is de wet. Ik denk dat het verstandig is dat pensioenfondsen zich aan de wet houden.

De heer **Van Kent** (SP):

Dit zou bijna een klaretaalprijs waard zijn.

De heer **Aartsen** (VVD):

Dank.

De heer **Van Kent** (SP):

Maar het is ook een verontrustend antwoord. Dit betekent dat wat ooit een vrije kwestie zou zijn, in ieder geval door de VVD geblokkeerd wordt als in dat wijzigingen in de Wtp, eh, de Wet toekomst pensioenen — sorry, voorzitter — en eventueel het uitstellen van het overgaan naar het nieuwe stelsel voor de VVD een no-go zijn. Dat is heel slecht nieuws voor al die gepensioneerden en al die werknemers die daardoor gedwongen worden om over te stappen naar een casinopensioen.

De heer **Aartsen** (VVD):

Wij zijn er als VVD altijd heel erg duidelijk over geweest dat wij graag met deze transitie door willen, dat de wet de wet is en dat de wet pas anders is op het moment dat die wet is veranderd. Dan heb je een nette, ordelijke wetsbehandeling met elkaar nodig in de Eerste en de Tweede Kamer. Op dit moment ligt er volgens mij nog niet eens een voorstel voor wijziging van die wet bij de Raad van State. Dus heel eerlijk: de wet is geen lichtknopje, de wet is de wet en die transitie zal wat ons betreft doorgaan.

De **voorzitter**:

Goed. De heer Aartsen gaat zijn betoog vervolgen.

De heer **Aartsen** (VVD):

Ja precies, voorzitter. Zal ik eens naar het onderwerp van dit debat gaan?

De **voorzitter**:

Ja, fijn.

De heer **Aartsen** (VVD):

Ik had het over de keuzevrijheid. Ik ben blij dat die in het pensioenakkoord zit en dat we die nu ook gaan effectueren. Ik vind het belangrijk dat die financiële ruimte er voor mensen komt door de Wet bedrag ineens. Mensen komen op het moment dat ze gaan pensioneren in een andere levensfase, een andere levensfase ten aanzien van hun financiën, maar ook ten aanzien van hun behoeftes voor kwaliteit van leven, levensgeluk en dat soort zaken. Het is heel verstandig en heel prettig dat wanneer je een potje met geld krijgt, een spaarpotje, je daar bijvoorbeeld aanpassingen

in kan doen die voor jou op dat moment belangrijk zijn. Ik noemde de voorbeelden net al. Hoe fijn is het dat je dit bedrag kan ontvangen, zodat je bijvoorbeeld je huis kan aflossen, waardoor je woonlasten naar beneden gaan op het moment dat je naar pensionering gaat. Hoe fijn is het als je je energierekening kan laten dalen door bijvoorbeeld investeringen te doen in verduurzaming. Hoe fijn is het dat je je huis levensloopbestendig kan maken, zodat je lang in je eigen woning kan blijven wonen op een manier waarop je dat zelf prettig vindt. Hoe fijn is het dat je bijvoorbeeld een consumptieschuld kunt afbetalen omdat je daar nu flinke rentelasten door hebt. Mensen met schulden kun je hierdoor helpen om hun schuld af te betalen. Hoe fijn is het dat je kan investeren in levensgeluk, in het genieten van het leven en kwaliteit van leven. Wij spreken veel over mensen met een lage levensverwachting. Dan is het juist prettig, denk ik, als je wat geld naar voren kan halen, zodat je na een leven lang hard werken ook al in het hier en nu kan genieten. Het staat iedereen vrij om dat op die manier in te vullen. Het is heel mooi als we dat mogelijk maken.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik denk dat het inderdaad fijn is voor mensen om een bepaalde keuzevrijheid te hebben, maar ik zou het nog veel fijner vinden als die keuzevrijheid ook geldt voor mensen met een iets kleiner pensioen. Doordat er het risico is van toeslagen, hebben zij die keuzevrijheid, als we heel eerlijk zijn, eigenlijk wat minder. Is meneer Aartsen bereid om mee te denken over ons amendement, zodat we ook die mensen de mogelijkheid geven om keuzevrijheid te hebben?

De heer **Aartsen** (VVD):

Het klare antwoord daarop is ja. Ik kom daar nog op bij een paar andere punten. Mevrouw Van Dijk zegt dat die keuzevrijheid er wat minder is voor die groepen, maar dan is het misschien wel eerst belangrijk om te zeggen dat dit niet komt door dit wetsvoorstel. Dat komt omdat we een toeslagenstelsel hebben dat dit soort effecten veroorzaakt. Het heeft nog veel meer negatieve effecten. Ik heb zelf in de enquêtecommissie mogen zitten die het verschrikkelijke leed van toeslagen als systeem heeft weten bloot te leggen. Daar komt het vandaan, dus laten we dat ook even met elkaar vaststellen. Het probleem zit wat dat betreft in het toeslagenstelsel. Desalniettemin ontslaat ons dat niet van de verplichting om bij dit soort wetsvoorstellen wel te kijken naar de effecten in de praktijk. Het voorstel van mevrouw Van Dijk voor de 50% vind ik goed. Ik vind het zelfs de oplossing. Ik ben ook benieuwd hoe de minister daarnaar kijkt. Als het gaat om het dekkingsvoorstel, zal zij snappen dat dit voor ons wat ingewikkeld is. Maar ik denk het volgende, ook gezien het geringe bedrag waarover we het hebben. Het gaat, geloof ik, om 10 miljoen. Ik heb het niet op m'n bankrekening staan, maar als we over Sociale Zaken spreken, is het een relatief gering bedrag, zoals we dat hier mogen zeggen. Het is een begroting van — wat is het, minister? — 124,6 miljard inmiddels, uit m'n hoofd. Ik kan er een miljardje naast zitten, maar het is zoiets. Laten we kijken hoe we dat kunnen vinden met elkaar. Daardoor kunnen we dit wetsvoorstel door laten gaan en het probleem oplossen. Laten we het op die manier bekijken, zou ik willen zeggen.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik snap de discussie over het toeslagenstelsel heel goed. Daar kan ik ook uren over praten en klagen en me zorgen over maken. Alleen, als we in deze wet nu wel die veiligheidsklep hadden ingebouwd, dan was het probleem volgens mij opgelost geweest. We hadden het wel degelijk kunnen regelen in deze wet, maar dat is tot nu toe niet gebeurd.

De heer **Aartsen** (VVD):

Ik kwam bij het blokje zorgen. Dat zal ik dan meteen oppakken, want ik deel de zorgen die hier zijn geuit over mensen met een lager inkomen. Ik denk dat het verstandig is om te bekijken wat je daaraan kunt doen. Wat ons betreft is het geen showstopper voor deze wet. Je moet wel kijken hoe je die zorgen serieus kunt nemen en dit kunt oplossen. Een van de oplossingen kan het amendement van mevrouw Van Dijk zijn. Ik ben benieuwd naar de reactie van de minister daarop. Ik wil hem ook vragen welke mogelijkheden er nog meer zijn. Het gaat er ook om dat je het risico kan overzien. We hebben tegenwoordig overal een rekenmechanisme en een rekentool voor. Kan dat voor dit soort situaties ook? Kan het zo zijn dat we iets ontwikkelen met elkaar waardoor pensioenfondsen misschien net even één tandje harder lopen of de Belastingdienst één tandje harder loopt? Ik bedoel dat de Belastingdienst zegt: als u in deze rekentool al uw gegevens invult, dan komt er onder de streep uit of het wel of niet verstandig is voor u om te doen. Het lijkt mij toch dat we dat met een rekentool moeten kunnen met elkaar tegenwoordig.

Ik denk dat het ook verstandig is om bijvoorbeeld te bekijken wat je doet met voorlichting. Welke situaties doen zich daar voor? Maar ook: welke kansen doen zich daar voor? Mensen komen in een

andere levensfase en in een andere financiële situatie. In tegenstelling tot voor werkenden is het voor gepensioneerden veel moeilijker om hun inkomen op peil te houden omdat je simpelweg niet meer erbij kan gaan werken of een andere baan kan gaan nemen. Is het dan niet juist verstandig om zo'n moment aan te grijpen om te kijken: wat kun je doen ten aanzien van financiële hulp? Hoe kun je mensen helpen bij het inrichten van hun financiën? Het Nibud heeft daar goede zaken voor. Er zijn budgethulpen. Kunnen we dit niet aangrijpen om ervoor te zorgen dat mensen dit soort gelden op een slimme manier besteden? Als mensen een camper of een elektrische fiets willen kopen, dan is dat allemaal prachtig; ik ga niemand een strobreed in de weg leggen. Maar als je een hoge energierekening hebt, is het financieel gezien misschien verstandiger om het geld daarvoor te gebruiken. Of je kunt een schuld ermee aflossen zodat je maandlasten naar beneden gaan. Dit zou een natuurlijk moment zijn om in de pensioencommunicatie dit soort extra hulp te bieden. De vraag aan de minister en de staatssecretaris is wat daar de mogelijkheden zijn.

Tot zover, voorzitter.

De voorzitter:

Hartelijk dank voor uw inbreng. De vierde spreker is de heer Stultiens. Hij spreekt namens de fractie GroenLinks-PvdA. Gaat uw gang.

De heer Stultiens (GroenLinks-PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Vandaag ligt de Wet herziening bedrag ineens voor. Het is al besproken: het bedrag ineens is eigenlijk al een paar jaar geleden aangenomen in de Eerste Kamer. Er waren alleen nog een paar problemen in de uitvoering. Die liggen hier vandaag voor.

Het gaat eigenlijk om twee technische aanpassingen: het inperken van de doelgroep en de aanpassing in de uitkeringsstroom. Ik hoor eigenlijk tot nu toe — dat geldt ook voor mijn fractie — dat dit verbeteringen zijn in de uitvoering. Sterker nog, ik las dat het zo'n 2,9 miljoen oplevert of bespaart aan uitvoeringskosten. Dat lijkt me winst voor iedereen.

Ik ben het eens met de heer Vermeer. Hij zei dat het goed is dat de Eerste Kamer kritisch meekijkt naar wat we hier met elkaar doen en aan de bel trekt als het beter kan. Volgens mij kunnen we daar alleen maar van leren met elkaar.

Ik heb wel nog een aantal vragen bij dit wetsvoorstel. Vraag één is: wat gebeurt er nou als we hier als Kamer zouden beslissen om tegen te stemmen? Krijgen we dan een slecht uitvoerbare Wet bedrag ineens, of gaat dan het hele plan van tafel? Ik hoor vooral vanuit NSC nog kritische vragen. Ik ben benieuwd wat eigenlijk de gevolgen zijn als dit weggestemd zou worden.

Vraag twee is hier ook al genoemd en gaat over de implementatietijd. Ik krijg ook signalen vanuit fondsen en verzekeraars die eigenlijk zeggen: pas nou op en geef ons minimaal negen maanden de tijd, want anders gaan wij het niet redden in de uitvoering. Nu wachten we al jarenlang hier op, maar dat komt vooral door de Kamer zelf. We hebben het laten liggen. Die paar extra maanden lijken mij niet het grote bezwaar. Als wij kunnen zeggen dat we zorgen voor een betere uitvoering, moet het dan niet minimaal negen maanden zijn?

Dan kom ik op een punt dat ook door andere partijen genoemd is, namelijk: wat betekent dit voor mensen met een kleinere portemonnee? Wat zijn de gevolgen voor toeslagen en andere inkomensafhankelijke regelingen? Kunnen mensen het wel goed genoeg overzien? Om hoeveel mensen gaat het precies? Kan de minister daar meer over zeggen? Hoeveel mensen komen mogelijk in de problemen? En bij wie kunnen die mensen nou met vragen terecht? De pensioenfondsen zelf zeggen immers dat zij niet alle informatie hebben en de Belastingdienst voelt zich hier waarschijnlijk ook niet volledig verantwoordelijk voor. Bij wie kunnen deze mensen dus terecht met de vraag of het wel of niet in hun belang is om dit bedrag op te nemen? Ik denk ook aan het geval waarin je op meer plekken pensioen opbouwt. Vaak heb je op meerdere plekken gewerkt, waardoor je meerdere potjes hebt. Kun je dan bij elk fonds die 10% aanvragen? Hoe houdt de deelnemer het overzicht en wie kan hem daarbij helpen?

Ik zag dat al een paar voorstellen zijn gedaan om dit probleem te ondervangen, onder anderen door collega Inge van Dijk. Ik ben benieuwd wat precies de gevolgen daarvan zijn, ook voor de uitvoering. Dat vind ik wel interessant. We hebben hier vaak debatten over de capaciteit van de uitvoering en het gebrek aan tijd van onze mensen in de uitvoering. Die moeten we wel zuinig

inzetten, zou ik willen zeggen. Ik sta sympathiek tegenover het voorstel, maar ik wil wel graag weten wat het betekent. Gaan we niet allemaal uitzonderingen toevoegen waarover we later denken "oeh, dit hebben we niet helemaal goed doorzien"? Graag een reactie daarop.

Dan nog een vraag over de verschillen in levensverwachting. De collega van de VVD noemde die al eventjes. Vaak zijn mensen die, helaas, eerder overlijden dan gemiddeld, mensen met een kleine portemonnee. Klopt ons beeld dat het juist voor deze mensen nuttig kan zijn om een bedrag naar voren te halen, omdat ze eigenlijk minder pensioen ontvangen dan het gemiddelde dat uit de boeken blijkt?

Tot slot ons eigen amendement. Gisteren hebben we een lang debat gehad. Ik zal niet het hele debat opnieuw gaan doen, maar ik wil toch maar even benadrukken dat ik eigenlijk vind dat de Kamer een keuze moet maken: wat zijn de fiscale regelingen en wat zijn de fiscale boetes en eindheffingen? Die bepalen wij met elkaar. Het is vervolgens aan de polder om te bepalen welke mensen wel of niet in aanmerking komen voor een zwaarwerkregeling. Het amendement van ons en de SP, waar we volgende week over gaan stemmen, wordt daarom gehandhaafd. We hopen op brede steun, en anders op een bod dat beter is dan dat van het kabinet.

Dank u wel.

De voorzitter:

Hartelijk dank. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van Kent, die namens de Socialistische Partij het woord gaat voeren.

De heer Van Kent (SP):

Dank, voorzitter. Ik heb begrepen dat het voor heel veel mensen prachtig klinkt: je begint aan je pensioen en je kan alvast iets van je latere pensioenbedrag opnemen. Maar in werkelijkheid is dit een zeer complex en risicovol financieel product. Hier zijn al allerlei dingen naar voren gebracht. Ik zal niet alles herhalen, maar ik noem zeker wel de gescheiden partner die zonder daarin een keuze te hebben gemaakt, ineens een bedrag gestort krijgt, en de gevolgen daarvan voor de toeslagen. Het amendement van het CDA is zeer interessant, maar ik zou de minister willen vragen om voordat we daarover gaan stemmen, op dit amendement in ieder geval een beperkte uitvoeringstoets te laten doen. Ik vraag dit ook omdat de ervaring is dat bij wetgeving via amendementen soms dingen in de wet terechtkomen die bij de uitvoering tot redelijk grote problemen leiden. Ik weet niet of dat nu zo is, maar het lijkt mij in ieder geval goed om dat even te checken voordat we daarover gaan stemmen.

Er zijn dus heel grote risico's en heel grote nadelen, maar hier zitten ook voordelen aan. Er zijn namelijk ook mensen die weten dat ze, helaas, binnen afzienbare tijd zullen overlijden, die een goed afgewogen keuze hebben kunnen maken omdat zij zich goed hebben geïnformeerd over deze regeling en die, doordat zij dit bedrag ineens hebben opgenomen, wél in staat zijn om nog een mooie reis te maken, een familiefeest te geven of aan nabestaanden wat meer na te laten. De SP-fractie is er nog niet helemaal uit; we laten ons nog even leiden door wat er dit debat allemaal nog gaat gebeuren. Wij vinden het heel belangrijk dat er een goede oplossing komt voor de gevolgen hiervan voor de toeslagen en dat de uitvoering ervan ook kan. De vraag die ik aan de minister heb, is de volgende. De AFM schrijft aan banken en beleggingsinstellingen voor dat zij mensen die in complexe producten willen beleggen, een soort proefwerkje moeten laten doen. Het is vervolgens verboden om dat product aan te bieden aan iemand die voor dat proefwerkje zakt. Is zo'n soort constructie ook in dit geval misschien een idee? Is het misschien een idee dat deze mensen en de partner een aangetekende brief thuis krijgen en dat er nog een periode geldt waarin alsnog kan worden afgezien van het besluit om daartoe over te gaan, zodat echt maximaal de alarmbellen afgaan als mensen dit aanvragen?

Ten slotte, voorzitter. Deze wet was ooit een koppelverkoop. Daar zat een verlofregeling bij. De verhoging van de AOW-leeftijd zou minder snel gaan en de RVU zat erbij. Dus daarom voelen we ons meer dan vrij om samen met Partij van de Arbeid-GroenLinks bij deze wetsbehandeling een voorstel te doen over de vroegpensioenregeling en om dit straks ook in stemming te brengen. We hebben daar gisteren uitgebreid over gesproken. Ik wil de minister meegeven om ook serieus naar dat amendement te kijken en eventueel in dit debat alsnog aan ons mee te geven dat de dekking bijvoorbeeld iets wordt aangepast of dat er op een andere manier naar wordt gekeken. Daar zijn we zeker toe bereid, want het doel is dat mensen zich niet kapot hoeven te werken en op tijd kunnen stoppen met werken.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Hartelijk dank voor uw inbreng. Dan is nu het woord aan de heer Vijlbrief. Hij spreekt namens D66.

De heer Vijlbrief (D66):

Dank u wel, voorzitter. Ik zal het heel kort doen. Wij zijn een groot voorstander van dit wetsvoorstel. Ik had gehoopt dat de hele tribune net als gisteren vol zou zitten, gisteren met mensen met zware beroepen, nu met pensioengerechtigden die het fijn vinden om in één keer iets te kunnen opnemen. Dit gaat om eigen geld van mensen. We geven hun meer vrijheid om erover te beschikken. Dat is eigenlijk toch in short the good of it. Dat is heel fijn, bijvoorbeeld als de biologische klok tikt, zoals de heer Van Kent zei. Als je iets wilt doen met dat geld: het is je eigen geld; je hebt er zelf voor gespaard. Het lijkt ons goed. Het is ook een belangrijk onderdeel van het pensioenakkoord.

Dan de zorgen. Ik ben onder de indruk van de hoeveelheid zorgen die er kwamen. Ik ben ook onder de indruk van de oplossingen daarvoor, bijvoorbeeld van mevrouw Van Dijk. Ik denk dat dat een verstandig amendement is. Ik ben het ook eens met de heer Van Kent dat je altijd goed moet kijken of het goed gaat met amendementen. Ik heb een paar jaar de uitvoering mogen doen, zowel in Groningen als bij de Belastingdienst. Daar heeft de heer Van Kent groot gelijk in. Dat begrijp ik. Bij het amendement zit een dekking waar wij heel goed mee kunnen leven. We hebben het over 10 miljoen. Er zijn wel grotere bedragen gedekt via amendementen, dus dit zou moeten kunnen.

Ik wil nog wel aan beide bewindslieden vragen of ze nog eens diep willen ingaan op de vraag wat je aan keuzebegeleiding kunt doen. Ik hoorde een aantal dingen. Van Kent noemde een aantal dingen. Mijn eigen ervaring, zowel in Groningen als bij de Belastingdienst, is dat het ontzettend belangrijk is dat je helder, in klare taal, aan mensen vertelt wat ze kunnen doen. We moeten mensen ook niet als kleine kinderen behandelen. Dit zijn gepensioneerden. Zij hebben een werkend leven achter de rug, maar die mensen moeten wel goed begeleid worden. Dat ben ik eigenlijk eens met mevrouw Joseph. Ze moeten goed begeleid worden in de keuzes die ze maken. Als we het risico van de toeslagen kunnen voorkomen via het amendement-Van Dijk, lijkt het me dat we dit, na vier of vijf jaar wetsgeschiedenis — hoeveel is het? — toch ook met elkaar zouden moeten kunnen regelen. Maar ik zie een vraag.

Mevrouw Joseph (NSC):

Ik hoor dat de discussie het afgelopen halfuur heel erg is gefocust op de toeslagen, maar ik vraag me af hoe D66 kijkt naar de andere problemen die ik heb genoemd. Als je het bedrag ineens uitstelt naar januari en in de tussentijd overlijdt, krijgen je nabestaanden dat bedrag ineens niet meer. Denk ook aan het vinkje dat je moet zetten bij de Belastingdienst, volgens het amendement van mevrouw Van Dijk. We weten dat heel veel mensen die vinkjes waarschijnlijk niet zullen zetten. Stel dat iemand gescheiden is en de ex ineens geconfronteerd wordt met een bedrag ineens. Heel vaak zijn dat de wat financieel kwetsbaardere mensen, die hier ook zelf geen inspraak in hebben. Ik vraag me af hoe D66 naar deze problemen kijkt.

De heer Vijlbrief (D66):

Mevrouw Joseph handelt helemaal in de geest van de oprichter van NSC, die mij jarenlang heeft geterroriseerd met hele moeilijke vragen. Dit zijn er ook weer drie, ook weer heel goede vragen. De enige waar ik zelf antwoord op kan geven, is op dat vinkje, want daar gaf mevrouw Joseph zelf een oplossing voor. Je zou je af kunnen vragen of dat vinkje gezet kan worden. Met andere woorden: kan de Belastingdienst daarbij helpen? Voor die andere twee vragen moet ik echt naar de bewindslieden kijken. Ik weet dat niet. Als mevrouw Joseph zegt dat dat grote problemen zijn, neem ik aan dat dat problemen zijn. Dan kijk ik naar de bewindslieden of we die kunnen oplossen. Maar mijn lijn is wel: laten we proberen om te handelen vanuit het perspectief dat we graag deze wet willen. We willen die keuzevrijheid mogelijk maken. Laten we proberen om ongelukken te voorkomen. Dat ben ik eens met mevrouw Joseph. Maar ik ga niet reageren op al die separate voorbeelden. De toeslagen begrijp ik nog net en dat vinkje begrijp ik ook, maar die andere twee voorbeelden kan ik nu gewoon even niet volgen. Maar ik geloof mevrouw Joseph direct als zij zegt dat het een probleem is. Daar hebben we bewindslieden voor. Daar word ik tegenwoordig niet meer voor betaald, dus dat laat ik aan hen.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Nog één opmerking. Ik hoop inderdaad dat de bewindslieden hierop in kunnen gaan, en dat D66 daar ook serieus naar kijkt en die zorgen meeneemt.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Altijd, zeg ik tegen mevrouw Joseph.

Ik was ook aan het einde van mijn inbreng gekomen. Nogmaals, ook informatievoorziening en keuzebegeleiding kunnen een oplossing zijn voor een aantal van deze problemen.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. Dan is het woord aan de heer Flach. Hij gaat het woord voeren namens de SGP, de Staatkundig Gereformeerde Partij. Gaat uw gang.

De heer **Flach** (SGP):

Voorzitter, dank u wel. Gisteren spraken we al met deze minister over het pensioen van mensen met een zwaar beroep. Het is bijna een 24 uursdebat met deze bewindspersoon!

Vandaag gaat het over een ander dossier in ons pensioenstelsel: het bedrag ineens, de mogelijkheid voor mensen om een deel van hun pensioen naar voren te halen. Daardoor kunnen ze bij pensionering direct een bedrag ineens uitgeven, bijvoorbeeld om hun hypotheek af te lossen, een grote eenmalige uitgave te doen of andere schulden, bijvoorbeeld consumptieve, af te lossen. De SGP is daar voorstander van. Het geeft mensen meer vrijheid om hun ingelegde pensioengeld in te zetten.

De wet die dit regelt, is al aangenomen, maar de uitvoering bleek problematisch te zijn. De problemen bleken te groot te zijn voor een snelle invoering. Het is dan ook goed dat de regering met verbetervoorstellen is gekomen. Het is nu inderdaad beter uitvoerbaar. De SGP is overigens niet helemaal tevreden met alle aanpassingen, maar daar kom ik straks op terug.

Voorzitter. De ingangsdatum van de wet is nu gesteld op 1 juli 2025. Pensioenfondsen hebben uiteraard tijd nodig om de wetgeving in hun systemen te verwerken, maar ook om het op te nemen in hun communicatie, zodat deelnemers vanaf de invoeringsdatum ook echt een afgewogen keuze kunnen maken. Dat is belangrijk, want heel veel mensen denken niet elke dag na over hun pensioen en hebben die communicatie nodig bij het maken van goede keuzes. De vraag aan de minister is: wat is de uiterste datum waarop deze wet door de beide Kamers moet zijn om de beoogde invoeringsdatum te halen? En zijn ook alle fondsen in staat om het dan per 1 juli 2025 in te laten gaan?

Voorzitter. Het is bij de behandeling van de wet in vorige debatten en ook vandaag al een aantal keer gezegd: de uitkering van het bedrag ineens heeft grote gevolgen voor de hoogte van belastingen en toeslagen. Door het bedrag ineens kunnen toeslagen stevig dalen, terwijl de belastingdruk hard kan stijgen. Netto houden gepensioneerden vaak maar een beperkt deel van het bedrag ineens over. Ik begrijp dat dat lastig is om op te lossen. Wij kijken dan ook welwillend en/of positief naar het amendement van collega Van Dijk. Dat is inmiddels al vijf keer genoemd voordat ze het zelf überhaupt heeft kunnen toelichten, maar we gaan er straks meer over horen.

Het is een keuze die mensen zelf moeten maken. Daarvoor is dan wel hulp en begeleiding nodig, zodat mensen niet al te makkelijk voor deze optie kiezen. Zijn hier wettelijke kaders voor opgesteld? Zo nee, is dat dan niet noodzakelijk, zodat mensen verplicht vooraf geïnformeerd worden over de gevolgen van hun keuze? En dan nog is het lastig om de systematiek van belastingen en toeslagen te begrijpen; daar hebben we hier op pijnlijke wijze mee kennisgemaakt. Het is al lastig om uit te rekenen hoeveel je overhoudt van een dag extra werken, laat staan van een eenmalige uitkering. Plus, het gebeurt ook nog eens op een moment waarop de berekening van je belastingen al enorm wijzigt doordat je AOW-gerechtigd wordt. Ik vrees dat we niet alle problemen kunnen voorkomen, maar we moeten wel leren van de knelpunten die er ongetwijfeld gaan komen. Kan de minister toezeggen dat hij de Kamer periodiek informeert over knelpunten uit de praktijk, zodat ook daar weer snel op gehandeld kan worden?

Voorzitter. De doelgroep die gebruik kan maken van het uitstellen van het bedrag ineens wordt met deze wet flink ingeperkt. Alleen mensen die direct met pensioen gaan als ze AOW-gerechtigd zijn, kunnen daarvoor kiezen. Dat is het gevolg van problemen in de uitvoering als het voor iedereen zou gelden. Kan de minister uitleggen wat daarbij precies het probleem is? Ik lees dat maar beperkt terug in de toelichting. Slechts de helft van de mensen kan hier dus gebruik van maken, zoals ik al zei, terwijl we ook willen dat mensen er bijvoorbeeld vrijwillig voor kiezen om langer door te werken, ook nadat ze AOW-gerechtigd zijn. Enerzijds willen we mensen stimuleren om langer te blijven werken. Daar hebben we het gisteren ook over gehad. We hebben iedereen nodig op de arbeidsmarkt. Anderzijds maken we het minder aantrekkelijk, omdat ze dan geen gebruik kunnen maken van het uitstel van het bedrag ineens. Zou de minister daarop kunnen reflecteren? Het is duidelijk dat dit vooral op de uitvoering vastzit. Stel dat de uitvoering goed loopt, is er dan wel de bereidheid om de groep uit te breiden? Is de minister bereid dit nadrukkelijk bij de evaluatie te betrekken? Ik besef heel goed dat de problemen bij de Belastingdienst zodanig zijn dat we allereerst moeten zorgen dat het goed verloopt, maar ook daar kan in de loop der jaren een ontwikkeling plaatsvinden, zodat we die groep dan wellicht in de toekomst kunnen uitbreiden. Ik hoor daar graag een reflectie op. Uiteindelijk zou het doel moeten zijn dat de mogelijkheid van uitstel voor iedereen beschikbaar komt, ook voor mensen die later met pensioen gaan dan exact op hun AOW-gerechtigde leeftijd.

Nog een vraagje daaraan gekoppeld: wat als mensen weliswaar op hun AOW-gerechtigde leeftijd met pensioen gaan en kiezen voor het bedrag ineens, maar dan als gevolg van de druk op de arbeidsmarkt of omdat ze een interessante vacature zien, toch weer gaan werken?

Voorzitter, tot slot. De wet is al een aantal jaren geleden aangenomen. Met het voorliggende wetsvoorstel wordt het deel over het bedrag ineens beter uitvoerbaar gemaakt. De reikwijdte van het voorstel, dus hoeveel mensen gebruik kunnen maken van het uitstel, vind ik nog mager, zoals ik heb uitgelegd. Ik snap dat het nu lastig is om die groep uit te breiden, maar dat is echt wel een wens van de SGP. De praktijk zal moeten leren of, en, zo ja, hoe dat mogelijk is, maar ik roep de minister er wel toe op om niet stil te zitten en steeds te bezien of meer mensen gebruik kunnen maken van de mogelijkheid van uitstel van het opnemen van het bedrag ineens.

De voorzitter:

Dank voor uw inbreng, maar mevrouw Joseph heeft nog een vraag.

Mevrouw Joseph (NSC):

Mijn vraag is waarop de heer Flach zijn uitspraak baseert dat het wetsvoorstel nu beter uitvoerbaar is. We zijn hierover in gesprek vanwege een motie uit de Eerste Kamer. Daarin werd niet alleen gesteld dat het makkelijker uitvoerbaar moet zijn, maar ook dat het beter communiceerbaar en minder complex moet zijn en dat het draagvlak bij de uitvoeringsorganisaties moet hebben. Wij hebben de reacties gehoord van de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars, natuurlijke grote spelers hierin, en er lijkt niet zo veel draagvlak te zijn. Ik vroeg me af hoe u kijkt naar de uitvoerbaarheid, maar ook naar die andere punten, dus de communiceerbaarheid en het draagvlak bij de uitvoeringsorganisaties.

De heer Flach (SGP):

Over de communicatie heb ik het nadrukkelijk zelf al gehad. Die blijft nou eenmaal heel ingewikkeld, omdat er duizend-en-een individuele gevallen zijn, waarbij het net weer anders uitpakt. Ik heb er dus op aangedrongen om die echt te versterken en het misschien wel verplicht te stellen om aan mensen uit te leggen waar ze voor kiezen.

Uw andere vraag was waarop ik baseer dat dit makkelijker uitvoerbaar zou zijn. Ik denk dat dat het doel van deze kleine wet was: om het moment waarop mensen met pensioen gaan en de uitgestelde datum wat dichterbij elkaar te brengen, zodat het in ieder geval voor de Belastingdienst en dergelijke beter uitvoerbaar is. Maar daarvoor moet ik afgaan op wat ik in de stukken aangereikt krijg.

De voorzitter:

Dank. Dan gaan we door naar mevrouw Inge van Dijk. Zij spreekt namens het CDA, het Christen Democratisch Appèl. Gaat uw gang.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Voorzitter. Vandaag behandelen we een voorstel dat allang boven de markt hangt. Een deel van de vertraging zit 'm in het feit dat de Eerste Kamer destijds stevig aan de rem getrokken heeft. Er waren terechte zorgen, enerzijds over de complexiteit van het voorstel en de gevolgen voor uitvoeringsorganisaties, de uitvoerbaarheid dus, en anderzijds over ongewenste effecten, zoals het vervallen van toeslagen voor dat deel van de gepensioneerden dat hiervan afhankelijk is, de bestaanszekerheid dus. Vervolgens is het voorstel bij het ministerie lang op de plank blijven liggen. De reden dat ik hier zo nadrukkelijk bij stil wil staan, is dat discussies over het nieuwe pensioenstelsel, waar dit voorstel bij hoort, gevoelige discussies zijn. Inwoners het vertrouwen geven dat wij hier in Den Haag hun pensioen serieus nemen, betekent ook dat we voorstellen die hiermee samenhangen niet te lang boven de markt moeten laten hangen. Mijn vraag is dan ook: waarom is dit hier in huis zo lang blijven liggen?

Voorzitter. Ik wil nog even doorgaan op de twee punten uit de motie van mevrouw Oomen c.s. Ik begin met de uitvoerbaarheid. De regering is aan de slag gegaan met het zoeken naar een beter uitvoerbaar en communiceerbaar alternatief. Met vereenvoudiging loop je het risico op ongelijkheid en het verlies van maatwerk. Dat zien we in dit voorstel ook terug, met name bij de aanpassing van de doelgroep, met als gevolg dat de doelgroep die gebruikmaakt van de uitgestelde uitbetaling wordt beperkt. Deelnemers die voor de AOW-leeftijd met pensioen gaan, kunnen geen gebruik maken van deze uitstelmogelijkheid. Kan de minister nog een keer goed toelichten waarom in zijn ogen bij de keuze voor het aanpassen van de doelgroep vereenvoudiging en rechtvaardigheid voldoende met elkaar in balans zijn? Je sluit immers wel een groep gepensioneerden uit.

De voorgestelde aanpassingen vragen goede communicatie naar deelnemers. Het is al veel benoemd. "Goed" is niet alleen inhoudelijk goed, maar ook tijdig en op een begrijpelijke manier. Oftewel: de klare taal waar de heer Vermeer het over had. De kennis over het bedrag ineens is ontzettend laag, blijkt uit onderzoek. Zo'n 18% van de werknemers weet überhaupt dat het bedrag ineens wordt ingevoerd. Ook blijkt dat zodra mensen voorbeelden horen van wat ze met het geld kunnen doen, de percentages omhoogschieten. Van de werknemers heeft 72% na het zien van de bestedingsdoelen interesse in het bedrag ineens. Ziehier het belang van communicatie. Kan de minister aangeven hoe deze vormgegeven gaat worden?

Dan de bestaanszekerheid. Wij zien een groot risico ontstaan voor financieel kwetsbare groepen, die door opname van het bedrag ineens voor onaangename verrassingen komen te staan. Wij willen een regeling die ook goed is voor mensen met een klein pensioen. Denk aan onze schoonmakers, mensen in de detailhandel of horeca en ondersteunend onderwijspersoneel. Een klein pensioen wil immers niet direct zeggen dat je geen hardwerkende Nederlander bent.

Als je een bedrag ineens opneemt, wordt je pensioenuitkering lager. Genoeg inkomsten hebben na je pensioen is een randvoorwaarde voor financiële bestaanszekerheid. Uit metingen uit 2022 blijkt dat 61% van de bevroegde gepensioneerden iedere maand zonder problemen kan rondkomen. Ruim een kwart, 26%, kan net rondkomen, 11% komt weleens geld tekort en 2% regelmatig. Voor 39% zal een bedrag ineens de financiële risico's waarschijnlijk vergroten. Zijn deze cijfers ook nu nog actueel, vraag ik de minister, of is hierin een verschuiving te zien? Daarnaast is in het jaar van uitkeren het risico op het verliezen van je recht op toeslagen voor dat jaar of het moeten betalen van een terugvordering serieus aanwezig.

In het verleden is er gesproken over een rekentool voor toekomstig gepensioneerden die interesse hebben in het bedrag ineens met als doel het risico zelf goed te kunnen inschatten, maar die tool gaat er niet komen, heeft het kabinet aangegeven. Ook is gesproken over verplicht financieel advies, waar de capaciteit niet voor is en dat deze doelgroep op kosten jaagt.

Om toch een veiligheidsklep in te bouwen, doen wij het voorstel om in het jaar van uitkeren van het bedrag ineens dit niet te laten meetellen voor het toetsinkomen. Inderdaad kun je dan, niet eens onterecht, redeneren dat het niet past bij het draagkrachtbeginsel om mensen die in een bepaald jaar een hoog inkomen hebben, alsnog in dezelfde mate toeslagen te geven. Maar daar kan ik tegen inbrengen dat de marginale druk zonder deze maatregel zo hoog wordt dat het bedrag ineens zonder deze uitzondering alleen interessant is voor mensen met hogere inkomens, die weinig tot geen toeslagen ontvangen. Dit terwijl mensen met een lager inkomen juist ontzettend veel baat kunnen hebben bij het uitkeren van een bedrag ineens, omdat zij minder gemakkelijk geld bij elkaar kunnen sparen om hun huis levensloopbestendig te maken, hun energiekosten te verlagen door verduurzaming of een stukje hypotheek af te lossen. Het is een mooie kans om hun

financiële weerbaarheid te vergroten en meer regie te hebben over een zorgeloze financiële toekomst.

Ik krijg ook als argument: de Belastingdienst vindt het moeilijk uitvoerbaar. Dat klopt en daar ben ik overigens erg gevoelig voor. Maar komt dat niet met name door de algehele druk op de Belastingdienst, waardoor iedere aanpassing ten opzichte van de taken die zij al hadden zwaar is voor hun uitvoering? Het inkomen dat telt voor de toeslagen is het toetsingsinkomen. Er worden nu al meerdere inkomsten niet meegeteld om het toeslageninkomen vast te stellen. Het zit dus al in de systematiek van het bepalen van het toeslageninkomen dat sommige inkomsten niet worden meegenomen.

Dan mijn laatste argument in eerste termijn ter verdediging van dit amendement. Het is niet het grootste amendement, dat besef ik, maar een in de categorie "alle beetjes helpen". We hebben het in deze Kamer vaak over het belang van kansgelijkheid. Kinderen van rijke ouders hebben meer kansen, omdat hun ouders hun meer kunnen geven en zij daarmee een financieel duwtje in de rug krijgen, wat hun een voor sprong geeft. Het wel iets kunnen geven aan je kind, zonder bang te hoeven zijn dat jijzelf financieel door het ijs zakt na een leven hard werken, draagt ook bij aan een stukje kansgelijkheid. Ook daar kan ons amendement aan bijdragen.

Ten slotte. Gisteren was de inspecteur belastingen en toeslagen bij ons in de Kamer en spraken wij over de vraag die wij onszelf eigenlijk na de behandeling van iedere wet zouden moeten stellen, namelijk: wordt het ingewikkelder of eenvoudiger gemaakt voor de uitvoering? En in dit geval maken we het ingewikkelder. Maar er hoort een vraag bij: lopen inwoners meer of minder risico met voorgestelde wijzigingen? Met ons voorstel zijn wij ervan overtuigd dat er minder risico is. En zeker als het gaat om toeslagen en terugvorderingsrisico willen wij geen onnodige risico's meer lopen.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank voor uw inbreng, maar er is toch nog een vraag voor u.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Wij vinden het een sympathiek amendement, en daarom wil ik graag goed begrijpen wat het precies betekent. Als mensen het bedrag naar voren halen, hebben ze dus ook de jaren daarna een lager pensioen. Dus misschien worden dat hogere toeslagen. Worden die ook geraakt hierdoor of krijgen die mensen inderdaad, over hun hele leven gezien, eigenlijk meer toeslagen?

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Als ze inderdaad een lager inkomen krijgen, kan het zijn dat ze daardoor iets meer toeslagen krijgen. Wij hebben geprobeerd dat door te rekenen, maar het is superingewikkeld. Het is zelfs al ingewikkeld om door te rekenen hoeveel mensen we dan wel die toeslagen geven die ook een bedrag ineens gaan opnemen, omdat we dat gewoon echt nog niet weten. Ja, die krijgen dan wellicht misschien iets meer toeslagen, maar dat zullen waarschijnlijk niet de hele grote bedragen zijn, omdat die mensen al een laag pensioen hebben. Dus we verwachten dat die verschuiving niet zo groot is.

De **voorzitter**:

Dank. Tot slot is van de zijde van de Kamer in deze eerste termijn het woord aan de heer Mulder. Hij gaat het woord voeren namens de PVV, de Partij voor de Vrijheid.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Dank u, voorzitter. Op 9 november 2023 heeft de vorige regering de Kamer laten weten dat het keuzerecht niet eerder dan op 1 januari in werking zou kunnen treden, maar men heeft zes tot negen maanden nodig en men wilde naar 1 juli 2025. Zoals ook mijn collega's hebben gezegd, staat of valt bij deze wet alles bij een goede, professionele en duidelijke voorlichting. Dat geldt zeker voor de wat lagere inkomens, omdat daar meespeelt dat een plotselinge verhoging van het jaarinkomen kan zorgen voor een nadelige wisselwerking met fiscaliteit en toeslagen. We willen hier dus voor pleiten: wees liever voorzichtig en voer het niet te snel in. Voorzichtigheid is beter.

Pensioen is en blijft allereerst natuurlijk een maandelijks bijdrage om de AOW-uitkering aan te vullen, een aanvulling waardoor de oude dag van de Nederlander prettiger wordt. Pensioen is ook uitgesteld inkomen, en dus eigendom van de deelnemer. In Nederland zijn we gelukkig vrij om zelf te bepalen wat we met ons eigen geld willen doen. De PVV is in principe voorstander van een vrije keuze en zeker ook voor het vergroten van die keuzemogelijkheden. Dus een bedrag ineens moet, onder voorwaarden, mogelijk zijn. Het kan namelijk een enorm voordeel zijn voor burgers; alle voorbeelden zijn hier vandaag wel genoemd. Wel moeten we natuurlijk voorkomen dat mensen de verkeerde keuzes maken, want deze keuzes zijn ook immens groot. Dat is geen verrassing voor de toeschouwer; dat is ook heel vaak genoemd vandaag in het debat. Neem alleen al het feit dat de Belastingdienst geprobeerd heeft een rekentool te maken en dat dat niet echt mogelijk is, omdat alles afhankelijk is van de persoonlijke omstandigheden van iedere deelnemer.

Voorzitter. Alles samenvattend is de conclusie dat de PVV heel graag voor deze wet wil stemmen. We zijn eigenlijk ook nog op zoek naar iets meer zekerheid, zodat voorkomen kan worden dat mensen in de problemen komen. We wilden vragen of de minister dat wil toelichten. Misschien kan de minister dat doen met in zijn hand het amendement van mevrouw Van Dijk, want dat lijkt toch wel een goede mogelijkheid om een aantal problemen, zeker voor mensen onderaan het loongebouw, te vermijden.

Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter:

Dank voor uw inbreng. Mevrouw Joseph heeft nog een vraag voor u.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

De discussie spitst zich weer toe op de toeslagen, maar er zijn nog andere problemen, die ik in mijn inbreng heb genoemd. Ik had hier net ook naar gevraagd, want ik vroeg me af of de PVV eventuele andere problemen, waar de minister misschien nog op ingaat, ook meeweegt in haar uiteindelijke beslissing over deze wet.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Ik heb destijds, in de voorbereiding van dit debat, de inbreng van de heer Omtzigt teruggekeken. Die heeft vier of vijf mogelijke problemen opgenoemd. Zijn opvolger heeft dat vandaag ook gedaan. Voor een deel wil ik mij eigenlijk verschuilen achter de heer Vijlbrief. Als hij al niet in staat is om een aantal van die zaken te doorgronden, kan ik dat zeker niet. U geeft het voorbeeld van iemand die komt te overlijden nadat hij iets heeft aangevraagd. Dat is natuurlijk heel vervelend. De minister zal daarop ingaan in zijn beantwoording en we gaan daar zeker naar luisteren. Maar ik moet zeggen dat een aantal van die voorbeelden heel weinig zullen voorkomen. Ik hoop op een goed antwoord, maar het zijn wel heel uitzonderlijke gevallen. Dat is misschien wat minder het geval met uw voorbeeld van een scheiding, maar dan nog constateren we dat die ex, of dat nu een mevrouw of een meneer is, opeens vanuit het niets een bedrag krijgt op haar of zijn rekening. Ik weet niet of zij nog contact heeft met haar ex, maar in ieder geval is het misschien voor het eerst in jaren dat ze iets positief krijgt. Het kan dus ook iets positiefs zijn. Daarnaast moeten we natuurlijk oppassen dat dat bedrag her en der gekort wordt. Dat ben ik dan weer met u eens.

Ik hoop dat dit een beetje een antwoord is. Het is in ieder geval een poging daartoe.

De voorzitter:

U krijgt nog een vervolgvraag van mevrouw Joseph.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Dat mensen scheiden komt ongelofelijk veel voor. Deze situatie komt dus ongelofelijk veel voor. Heel vaak zijn die exen financieel kwetsbaarder. Als het pensioen op deze manier geregeld is, is de ander vaak de kostwinner geweest. Deze mensen kun je dus echt in de problemen brengen. Ik hoop dat het niet gemarginaliseerd wordt, alsof alleen een enkeling hiermee te maken zou krijgen.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Sorry als dat zo overkwam, maar zo was het niet bedoeld. Aan de andere kant: als mensen heel lang geleden gescheiden zijn, dan is de ex-partner ook gewoon aan het werk gegaan en heeft die een eigen leven opgebouwd. Het is niet zo dat mensen die 30 of 40 jaar geleden gescheiden zijn,

ergens achter de geraniums zijn gaan zitten. Wij hebben ze, ook vanuit de politiek, altijd heel erg aangemoedigd om zelfstandig te zijn en de eigen mannelijke of vrouwelijke broek op te houden.

De heer **Vermeer** (BBB):

Is de heer Mulder zich er ook van bewust dat het niet alleen gaat om de gevolgen voor de toeslagen, maar ook om de gevolgen voor de gemeentelijke bijstandsregelingen en zelfs de algemene heffingskorting? Die kunnen ervoor zorgen dat mensen allerlei aanslagen, naheffingen en verzoeken om terugbetaling van voorschotten en dergelijke krijgen. Zij hebben die lang niet altijd inzichtelijk, omdat het gros van de mensen op de loonstrook vooral kijkt naar het bedrag onderaan de streep en of het juiste bankrekeningnummer wel vermeld is.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Ja, daarom haal ik ook het voorbeeld aan van de rekentool die er niet is gekomen. Daar hadden wij een tijdlang onze hoop op gevestigd, maar die is gewoon niet te maken, juist door dit soort voorbeelden. Het is allemaal heel erg afhankelijk van persoonlijke omstandigheden en zelfs ook van waar je woont, zoals de heer Vermeer zei. Daarbij komt ook dat we kunnen zien dat het heel erg moeilijk is, aangezien de mensen die er voor doorgeleerd hebben, zeggen dat ze zes tot negen maanden nodig hebben om überhaupt de communicatie op een juiste manier te doen. We zijn het dus eens.

De **voorzitter**:

De heer Van Kent, tot slot.

De heer **Van Kent** (SP):

Ik denk dat de heer Mulder toch te lichtvaardig oordeelt over de partner die ineens een bedrag krijgt. Hij maakt er zelfs een soort grap van, door te zeggen dat er na al die jaren eindelijk eens een goede boodschap komt. Ik hoop dat de heer Mulder ook begrijpt dat vervolgens het pensioen van de partner voor de rest van zijn of haar leven lager is, dus de geschieden partner betaalt dit in feite zelf. Ik zou de heer Mulder ook willen meegeven dat de gevolgen daarvan allesbehalve een cadeau kunnen zijn. Het kan namelijk ook een financiële ramp zijn, omdat vervolgens allerlei bedragen, die vele malen hoger kunnen zijn dan het bedrag dat is ontvangen, terugbetaald moeten worden. Ik wil de heer Mulder dus echt vragen om dit serieus te nemen en er ook bij het kabinet op aan te dringen om dit probleem op te lossen. Ik heb een suggestie gedaan. Misschien kan de PVV daar ook iets mee. De PVV zou bijvoorbeeld een aangetekende brief met een reactietermijn kunnen sturen. Ik denk dat we hier serieus naar moeten kijken en dat we dit moeten oplossen.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Het was geen grap. Ik ben normaal gesproken best goed in grappen maken. Dit was geen grap. Het was een uitweiding. U heeft helemaal gelijk. Er is ook gevraagd of de minister wil ingaan op de genoemde voorbeelden, dus die nemen we mee. Als ik het bandje terugspoel, dan is mijn reactie op de vraag van NSC heel kort: ja, ik neem die voorbeelden ook mee bij de afweging die ik maak voorafgaand aan het stemmen over deze wet.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn. We gaan even schorsen zodat de bewindslieden zich kunnen voorbereiden op hun eerste termijn en we kunnen lunchen. Dat zullen we doen tot 13.30 uur.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 12.45 uur tot 13.33 uur geschorst.

Termijn antwoord

De **voorzitter**:

We gaan verder met de wetsbehandeling over het bedrag ineens dat van je pensioen mogelijk zou kunnen worden uitgekeerd als deze wet wordt aangenomen. We zijn toe aan de eerste termijn van de zijde van de regering.

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**:

Ik geef het woord aan de minister van Sociale Zaken. Gaat uw gang.

Minister **Van Hijum**:

Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan de leden voor de inbreng in de eerste termijn. Dit is inderdaad een wetsvoorstel met een lange geschiedenis. Het is complexe materie. Taaie kost, zei de heer Vermeer. Een aantal van u refereerde er al aan: het bedrag ineens is inderdaad een onderdeel van een wetsvoorstel dat is aangenomen in 2021, voortvloeiend uit het pensioenakkoord. Het is daarmee ook onderdeel van een pakket waarvoor er draagvlak was onder werkgevers en werknemers. Het is daarmee in zekere zin een gegeven voor deze regering, zeg ik toch maar even, omdat wij ons niet helemaal vrij voelen om in dat pakket selectief te winkelen.

De reden dat wij hier staan is eigenlijk heel simpel: de senaat heeft op een aantal problemen gewezen. Een aantal van u heeft dat ook aangegeven. Het ging om problemen rond complexiteit, maar ook om risico's voor de bestaanszekerheid. Daarom bespreken we vandaag een reparatievoorstel. Daarbij kijken we natuurlijk niet alleen naar de behandeling hier vandaag in de Tweede Kamer, maar kijken we ook met een schuin oog naar de Eerste Kamer. De heer Vermeer vroeg daar onder andere naar: als we dit met elkaar aannemen, is het dan waterdicht? Kan het de toets van de kritiek van de senaat doorstaan, vroeg hij. Onze inschatting is van wel, maar ik kan uiteraard niet voor de Eerste Kamer spreken. Er is een positief advies van de Raad van State. We hebben opvolging gegeven aan de motie-Oomen-Ruijten, waarin wordt opgeroepen te zoeken naar een beter uitvoerbaar, communiceerbaar alternatief. Er is ook rekening gehouden met het feit dat het uitgestelde betalingsmoment voor uitvoerders een disproportionele complexiteit zou creëren. In die zin verwachten wij dat we met dit wetsvoorstel daaraan tegemoet zijn gekomen en dat het daarmee ook aan die wens van de senaat tegemoetkomt.

De tweede vraag die de heer Vermeer in dat kader heeft gesteld, is of het daarmee ook per definitie voor deelnemers uitvoerbaar, uitlegbaar en simpel is. Dat is natuurlijk niet per se zo. Het blijft natuurlijk een wetsvoorstel dat voor de bestaanszekerheid en de inkomenssituatie van mensen complexe gevolgen kan hebben. Daar heeft de Kamer eigenlijk van links tot rechts op gewezen. De basis van dit wetsvoorstel is natuurlijk vrijwilligheid. Het biedt mensen een kans om 10% van het opgebouwde pensioen als eenmalige uitkering te laten uitbetalen. Inderdaad, daarmee kan worden ingespeeld op individuele wensen, die volstrekt gelegitimeerd zijn. Ik heb uw Kamer ook van links tot rechts op zich instemming met dat uitgangspunt horen betuigen.

Het is wel goed om je te realiseren — ik herhaal dat toch ook maar even aan het begin — dat het opnemen van het bedrag ineens ook een lager pensioen in het vervolg van de uitkering betekent. Dat is een effect dat vanaf het begin natuurlijk ook in de overweging betrokken moet worden. Er is terecht door u op gewezen dat het opnemen daarvan ook risico's met zich meebrengt. Niet alleen uw Kamer wijst daarop. Het is ook in de Eerste Kamer aan bod gekomen. Ook het Nibud en de pensioenuitvoerders wijzen daarop. Er kan een reëel risico ontstaan als mensen zich daar van tevoren niet heel bewust van zijn en zich niet verdiepen in de gevolgen voor hun individuele situatie. Daar is deze regering zich ook zeer van bewust. Daarom willen we die zorg ook buitengewoon serieus nemen. Het kan namelijk inderdaad betekenen dat je te maken krijgt met terugvorderingen en het verlies van het recht op toeslagen. Daarmee kan het besteedbaar inkomen veel lager uitpakken dan je op voorhand had verwacht.

De oplossing waarmee we daarin voorzien, is toch primair voorlichting. Daar heeft een aantal van u ook nadrukkelijk naar gevraagd. Die voorlichting begint bij de pensioenuitvoerders zelf. Er ligt een verplichting op grond van de wet om mensen niet alleen te informeren, maar ook te begeleiden bij die keuze. De pensioenuitvoerders waarschuwen alleen wel dat die begeleiding niet verder kan gaan dan mensen inzicht geven in wat de risico's zijn. Die begeleiding kan nooit zo ver gaan dat je in individuele situatie precies voorspelt wat de consequenties zijn, omdat pensioenuitvoerders nou eenmaal niet de hele inkomenssituatie van mensen kennen. Maar mijn informatie is wel dat zij dat zeer serieus nemen. Er zijn ook verschillende voorbeelden van pensioenfondsen die daar al zeer actief op anticiperen en die ook mensen in dienst nemen om juist te communiceren met deelnemers die dit overwegen. Het is wel degelijk een belangrijke eerste stap in de bewustwording van deelnemers die van deze optie gebruik willen maken.

Daarnaast is het zo dat ook de overheid nog een aantal mogelijkheden biedt. Er zijn instrumenten bij de Belastingdienst die inzicht geven in wat de consequenties zijn voor bijvoorbeeld de

huurtoeslag. Wij zijn ook voornemens om de informatie die geboden wordt en die inzicht biedt in de individuele situatie zo veel mogelijk te bundelen op één pagina.

Een aantal van u heeft ook gevraagd: kun je nou echt geen tool ontwikkelen die mensen als het ware begeleidt bij hun keuze? Ook daarvoor geldt dat het vrijwel ondoenlijk is om een tool ontwikkelen die honderd procent dekkend is en mensen in hun individuele situatie inzicht geeft. Je zult daar echt bijna een financieel adviseur voor in dienst moeten nemen. Maar we zouden wel graag met het Nibud een stoplichtentool ontwikkelen die in elk geval op de goede momenten de goede vragen stelt en die ook verdiepend inzicht biedt in wat de kansen en mogelijkheden voor jou als individu zijn. Daar bestaan bij het Nibud al ideeën over. Het blijft natuurlijk altijd een inschatting. Het biedt geen waterdichte garantie. Het blijft ook een verantwoordelijkheid van de deelnemer zelf. Maar op deze manier kunnen we de keuze daarin toch iets meer faciliteren.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Ik wil de minister graag iets vragen. Eigenlijk gaat het om twee problemen. Enerzijds gaat het om het probleem van de complexe situatie waarin mensen voorgelicht moeten worden en uitleg moeten krijgen. Daarnaast gaat het over het probleem: als dat niet gebeurt of niet goed gaat, wat blijft er dan over aan problemen? Daarbij komt natuurlijk het amendement van mevrouw Van Dijk binnenvliegen et cetera. Kan de minister enigszins duiden over welke hoeveelheden men denkt dat dit zal gaan? Ik weet dat voorlichting niet zaligmakend is, maar hoeveel mensen blijven er nou over die uiteindelijk in dit soort problemen gaan komen? Wat denkt de minister of de staatssecretaris? Het mag ook straks.

Minister **Van Hijum**:

Dat vind ik buitengewoon lastig om in te schatten. De informatie die ik heb — ik zag het ergens staan — is dat ongeveer, naar schatting, 20.000 mensen per jaar van het instrument, de uitbetaling, gebruik zouden kunnen maken. Maar het is echt heel moeilijk te voorspellen hoeveel mensen het betreft die toeslagenafhankelijk zijn. Ik kan heel moeilijk een getal of een aantal plakken op de mensen die hier gebruik van gaan maken en de mate waarin zij geraakt worden in de toeslagenproblematiek.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Ik begrijp dat. De reden dat ik het vraag — ik probeer het nog maar een keer toe te lichten — is dat het voor de Kamer nogal uitmaakt om welke getallen dit gaat bij de keuze om het zware instrument van het niet meenemen bij de toeslagen, in te zetten. Ik begrijp dat dat ingrijpend is, maar tegelijkertijd is het misschien wel noodzakelijk in de ogen van de Kamer. Daarom vraag ik daarnaar.

Minister **Van Hijum**:

Dat begrijp ik. Ik kom zo dadelijk nog op het amendement van mevrouw Van Dijk, want daarbij zien we toch ook nog wel een aantal haken en ogen. Het zal niet om enkele gevallen gaan. Er zal toch een substantieel aantal mensen op de een of andere manier wel met lagere toeslagen geconfronteerd worden. Ik zeg er tegelijkertijd ook bij — volgens mij wees de heer Stultiens daarop — dat de toeslag in de vervolgperiode hoger kan zijn door het lagere pensioenbedrag dat je dan uitgekeerd krijgt. Dat kan in de discussie over draagkracht natuurlijk ook een element zijn.

De heer **Aartsen** (VVD):

Dank aan de minister. Ik mag dat stoplichtenmodel van het Nibud volgens mij als een extra toezegging beschouwen, bovenop wat er al ligt. Zou de minister daar misschien nog wat meer over kunnen zeggen? Hoe gaat dat in zijn werk? Betekent groen "heel veel succes ermee", oranje "pas even hier en hier op" en rood "geachte deelnemer, dit product is niet geschikt voor u; doe het niet"? En krijgen alle mensen die hier gebruik van maken de beschikking over zo'n stoplichtenmodel? Kan de minister de toelichting iets meer duiden, zodat ik een beetje weet of dit goed genoeg is voor de zorgen die er zijn?

Minister **Van Hijum**:

Ik begrijp die vraag, maar ik vind 'm nog een beetje lastig te beantwoorden, omdat de uitwerking daarvan nog ter hand moet worden genomen. Ik vind het wel echt belangrijk dat we het maximale doen om de risico's bij mensen op tijd en goed in beeld te brengen. Ik vind het zelfs nog de vraag of daar een "groen" uit moet komen. Ik vind het zelfs nog even de vraag of daar groen uit moet komen. Je zou je ook nog kunnen voorstellen dat het model niet verdergaat dan een soort Duits oranje, om het maar even zo te zeggen, namelijk dat je van rood naar oranje gaat. "Pas op, er zijn

een aantal risico's. De afweging moet u zelf blijven maken, maar we wijzen u erop dat het erop lijkt dat het wel of niet een positieve keuze voor u zou kunnen inhouden." Echt groen, een model waaraan je de zekerheid kan ontlenen dat het voor jou geen risico's met zich meebrengt ... Die zekerheid zou ik niet willen veronderstellen.

De heer **Aartsen** (VVD):

Dat was ook niet wat ik voorstelde. Zekerheden bestaan niet in het leven, behalve dan dat je belasting moet betalen, waarbij ik even naar de staatssecretaris kijk, want dat is een van de weinige zekerheden die we hebben. Ik bedoel meer: volgens mij moet het duidelijk zijn voor mensen of er sprake is van overzienbare risico's met betrekking tot het product waar ze gebruik van maken, in dit geval het bedrag ineens. Waar we bij deze casus over spreken is volgens mij: als u gebruikmaakt van het bedrag ineens, krijgt u problemen met toeslagen. Dat is volgens mij het risico waar we het over hebben. Aan alles kleeft een risico, zou ik bijna willen zeggen, maar volgens mij moet het vooral gericht zijn op dat soort risico's, dus het kwijtraken van toeslagen en andere voorzieningen.

Minister **Van Hijum**:

Zeker, maar ik wijs er nogmaals op dat dat al begint bij de pensioenfondsen. Op het moment dat je overweegt om gebruik te maken van dit instrument, zou je pensioenfonds dus al moeten zeggen: pas op, dit en dit en dit risico is aan de orde. We willen ook graag in de verplichtingen over communicatie opnemen dat pensioenfondsen verwijzen naar de bronnen waar meer informatie te vinden is. Dat kan via pensioenoverzichten en webtools die beschikbaar zijn. Deze Nibud-tool zou daar een sluitstuk op kunnen vormen, om je echt zo diep mogelijk mee te nemen in die afweging. Maar ook daarbij zeg ik nogmaals: die zekerheden zullen we niet kunnen bieden.

De heer **Vermeer** (BBB):

De minister gaf aan dat er wordt verwacht dat er ongeveer 20.000 mensen per jaar hiervan gebruikmaken. Heb ik goed begrepen dat iedereen die met pensioen gaat in een brief deze mogelijkheid voorgeschoteld krijgt? Waar is dan op gebaseerd dat nog geen 7% van de mensen die jaarlijks met pensioen gaan, hier gebruik van zal maken? Als men eenmaal in de eigen omgeving ziet dat mensen daar gebruik van maken en daar leuke of verstandige of verstandige leuke dingen mee gaan doen, denk ik dat dat een aanstekelijk effect zal hebben.

Minister **Van Hijum**:

Waar die concrete aantallen op gebaseerd zijn, kan ik niet aangeven. Dat is de inschatting die op dit moment geldt.

Uw tweede vraag was?

De heer **Vermeer** (BBB):

De eerste vraag was eigenlijk: krijgt iedereen automatisch bericht?

Minister **Van Hijum**:

De communicatie zal via de pensioenfondsen lopen. Daar word je gewezen op de mogelijkheden die je hebt om het bedrag ineens op te nemen, natuurlijk naast andere mogelijkheden die er zijn. Mevrouw Joseph wees daar onder andere op. Je kunt ook kiezen voor een hoog-laagpensioen. Je hebt allerlei keuzemogelijkheden die rond pensionering aan de orde zijn. Dit is een van de opties die onder de aandacht wordt gebracht. Dit voegt in die zin ook weer een klein beetje complexiteit toe. Maar zo willen we het ook graag behandelen.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Ik wil voor de zekerheid vragen of het om een nieuw project of een nieuw doel bij Nibud gaat. De pensioenuitvoerders, de Pensioenfederatie bijvoorbeeld, hebben bij ons aangegeven dat Nibud al wel bezig was met het doel, dat daar vaker naar verwezen is, maar dat die in hun ogen niet voldeed aan de criteria die zij daaraan zouden willen stellen. Ik vroeg me dus af: is het een nieuwe tool?

Minister **Van Hijum**:

Ja. Ik heb begrepen dat die nog ontwikkeld moet worden. Het gaat dus om een nieuwe tool.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Dan ben ik ook wel benieuwd wanneer wordt verwacht dat het doel klaar is. Ziet de minister een ingangsdatum voor zich, als het allemaal doorgaat in de Kamer, nadat het doel af is of binnenkort al?

Minister **Van Hijum**:

Daarover moeten we echt nog met het Nibud om tafel. We hebben de Kamer al geïnformeerd over de inwerkingtreding, dat het dus niet aan de orde is voor 1 juli 2025. We zullen alles op alles zetten om er met het Nibud voor te zorgen dat er dan zo'n tool beschikbaar is. Mocht dat anders uitpakken, dan moet ik u dat laten weten, maar ik ga er vooralsnog van uit dat dat tot de mogelijkheden behoort.

De **voorzitter**:

De minister vervolgt zijn betoog.

Minister **Van Hijum**:

Dan zit ik mij even af te vragen in welke volgorde ik de dingen ga doen. Nu het raakt aan de complexiteit en we het toch over de toeslagen hebben, is het misschien goed om meteen in te gaan op de amendementen van mevrouw Van Dijk en mevrouw Joseph, die ook over dit onderdeel gaan. Voor het amendement van mevrouw Van Dijk hebben we aan de ene kant veel sympathie, want we begrijpen heel goed wat zij hiermee beoogt, ook in het voorkomen van problemen in de uitvoering, het voorkomen van terugvordering en noem maar op. De heer Van Kent vroeg om een uitvoeringstoets. Het lijkt ons verstandig om zo'n toets uit te voeren — hij wordt nu ook uitgevoerd — en de Kamer op korte termijn te informeren over de eerste resultaten. Dat zou ik u uiterlijk maandag kunnen doen. De reden waarom ik dit benadruk, is dat er echt wel een aantal haken en ogen aan het voorstel zitten. Mevrouw Van Dijk heeft het zelf al aangegeven: je voegt wel complexiteit toe aan het systeem. Je maakt het ingewikkelder. Het gaat om handmatige bewerkingen en correcties. Daarvoor moeten extra mensen worden aangenomen. In die zin zijn er ook kosten mee gemoeid. Als uw Kamer hiermee wil instemmen, moeten die uitvoeringsrisico's expliciet worden gewogen en meegewogen. Ik voel me niet helemaal vrij om te zeggen: nou, laten we daar maar even overheen stappen. Daarvoor vind ik de signalen die ik van de Dienst Toeslagen krijg te inhoudelijk.

De **voorzitter**:

De minister zei dat hij maandag inzicht hoopte te geven ...

Minister **Van Hijum**:

Ja. Maandag kan ik de Kamer informeren over de quickscan die inzicht geeft in wat de impact op de uitvoering globaal is.

De **voorzitter**:

Betekent dat dat u uw oordeel over het amendement wilt uitstellen tot dat moment?

Minister **Van Hijum**:

Dat is inderdaad een goede conclusie. De weging blijft uiteindelijk natuurlijk aan de Kamer, maar die hangt daar wel mee samen.

De **voorzitter**:

Het gaat trouwens om het amendement op stuk nr. 12 van mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik snap het. Ik heb geen vlugettje willen maken. We hebben ook uitdrukkelijk vooraf contact gehad met Toeslagen om te vragen hoe het zit; "de inschatting is 6 fte en we denken dat het ongeveer zoveel kost". Ik snap het. Ik weet dat je het normaal gesproken niet in een uitvoeringstoets meeneemt, maar stel dat we het niet zouden doen en het misgaat, dan heeft dat ook uitvoeringsconsequenties, want dan moeten we misschien gaan navorderen of andere trajecten opstarten. Kan dat ook worden meegenomen?

Minister **Van Hijum**:

Ja, dat vind ik een goed punt. Dat kunnen we daarin meenemen. Ik zeg er wel bij dat het niet alleen gaat om het uitvoeringsrisico, maar ook een beetje om het uitstralingseffect. Mevrouw Van

Dijk heeft zelf aangegeven dat je hiermee kiest voor het uitzonderen van een heel specifiek inkomensbestandsdeel op de toeslagen. De vrees is een beetje: waarom doe je dat bij dit onderdeel wel en bij een heleboel andere inkomensbestandsdelen niet? Soms worden er nabetalingen en correcties uitgevoerd waarvan je zou kunnen zeggen dat ze misschien ook bij de uitzondering betrokken moeten worden. Een aantal van u heeft gewezen op het hoog-laagpensioen. Je kunt ook vrijwillig kiezen voor een hoger pensioen in het begin en een lager pensioen in het verloop van de periode. Ook dat heeft consequenties voor je toeslagen, maar daar maken we ook geen uitzondering voor. Mevrouw Van Dijk heeft zelf gewezen op het draagkrachtprincipe. Dat is wel een element dat je in deze discussie moet betrekken: wat is nou het echte argument om dit bestanddeel te onttrekken aan de discussie over draagkracht, terwijl je dat bij een heleboel andere elementen niet doet?

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Een belangrijke reden is dat dit wordt genoemd in alle reacties die we hebben ontvangen naar aanleiding van dit voorstel; alle vlaggen staan op rood. De minister had het over de communicatie, een tool die van rood naar oranje gaat. Je hebt bijna een financieel adviseur nodig. Het is serieus complex. We hebben gewoon ontzettend slechte ervaringen met het hele toeslagenverhaal. Het is complex, mensen vinden het moeilijk en ook spannend. Laten we dit de samenleving alsjeblieft niet nog een keer aandoen.

Minister **Van Hijum**:

Daar ben ik me volledig van bewust, vandaar ook onze waarschuwingen erbij: als u ervan gebruik wilt maken, moet u zich wel bewust zijn van het risico. Ik wijs er nogmaals op dat juist mensen met lage inkomens ook kunnen blijven kiezen voor een iets meer gelijkmatige uitkering van het bedrag, waarmee de belastingdruk en de toeslagen meer voorspelbaar blijven. Maar u heeft gelijk: daarmee ontzeg je ze voor een deel de aantrekkelijkheid van deze mogelijkheid. Nogmaals, dat is bij een aantal andere eenmalige uitkeringen natuurlijk ook wel aan de orde. Tot slot zou ik nog in overweging willen geven dat het in die zin wel geld kost. Er zal ook dekking gevonden moeten worden. Ook wat dat betreft zie ik nog niet een-twee-drie een voorstel dat én de steun van de Kamer kan hebben én waar wij als kabinet mee kunnen instemmen. Wij kijken er serieus naar. Wij komen met een oordeel op basis van de uitvoeringstoets, die wij uiterlijk maandag naar de Kamer zullen sturen.

De **voorzitter**:

Puur voor de ordelijkheid van het proces: is het mogelijk dat dan ook het oordeel over het amendement komt, maar dat we de stemming over de wet en de amendementen een week uitstellen?

Minister **Van Hijum**:

Vraagt u dit aan mij of aan de Kamer?

De **voorzitter**:

Ik vraag het aan u, maar ook aan de Kamer.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Voorzitter. Even namens mijzelf dan maar: ja, dat lijkt mij een goed voorstel. Ik wilde precies vragen wat u ook al deed. Ik zou het fijn vinden als wij een brief krijgen die een snelle uitvoeringstoets bevat, maar ook een wat uitgebreidere appreciatie. Misschien mag ik gelijk mijn inhoudelijke vraag daaraan koppelen, of wilt u eerst dit punt afmaken?

De **voorzitter**:

Ja, eerst even dit ordepunt.

De heer **Aartsen** (VVD):

Ik heb zelf in een enquêtevoorstel een keer voorgesteld om dit gewoon standaard te doen, zodat we een beetje rust hebben om verstandig over dingen na te denken. Dus steun.

De heer **Flach** (SGP):

Op zich heb ik geen moeite met die week, maar in mijn bijdrage heb ik ook gevraagd wat de uiterste termijn van behandeling in de Eerste Kamer is om de wet op 1 juli 2025 te laten ingaan. Als dat geen probleem is, dan heb ik geen moeite met een week uitstel.

De **voorzitter**:

Het is misschien goed als de minister daar even antwoord op geeft.

Minister **Van Hijum**:

Ik heb geen uiterste datum, maar hoe eerder, hoe beter. De pensioenuitvoerders geven aan dat ze toch minimaal zes maanden nodig hebben voor de implementatie. Liever hebben ze zelfs negen maanden, maar het minimum van zes is toch een vertrekpunt. Dat zou betekenen dat het dit jaar ook in de Eerste Kamer moet zijn afgerond.

De **voorzitter**:

Dus één week uitstel is niet onoverkomelijk.

Minister **Van Hijum**:

Dat zou daarop geen invloed moeten kunnen hebben, nee.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Steun.

De heer **Van Kent** (SP):

Misschien moet u vragen of er geen bezwaar tegen is, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dat is ook goed. Is er iemand die daartegen bezwaar heeft? Nee. Dan spreken we dit af. We krijgen vandaag nog geen oordeel over dit amendement. We krijgen meer informatie en volgende week ook een oordeel. De week erna stemmen we.

Dan kom ik weer terug bij de heer Vijlbrief, die nog een inhoudelijke vraag heeft aan de minister.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Ik zat heel goed naar de minister te luisteren. Hij noemde een aantal bezwaren die er kunnen zijn om dit te doen. Bij een daarvan kreeg ik een lichte rilling. Dat is omdat ik dat argument zelf zo goed ken uit de uitvoeringspraktijk, namelijk: als we het hier doen, moeten we het ook daar doen. Dat is de beroemde precedentwerking. Ik zou de minister en de staatssecretaris willen vragen om daar voorzichtig mee om te gaan. We hebben een heleboel dingen in het verleden niet goed gedaan omdat we bang waren dat het ook gevolgen voor andere dingen zou hebben. Dit is een heel specifiek punt, waarbij we individuele keuzevrijheid heel belangrijk vinden, maar waarbij die individuele keuzevrijheid, die we in een wet vastleggen, consequenties kan hebben voor de toeslagen. Dat maakt toch dat ik zeg: kijk ervoor uit dat niet het ene geval met het andere geval vergeleken wordt. Dit is eerder een oproep dan een vraag, maar die doe ik omdat we om die reden vaak dingen niet hebben gedaan in het verleden waarvan we later dachten: dat hadden we wél moeten doen.

Minister **Van Hijum**:

Ik begrijp dat. Wij staan ook open voor argumenten van uw Kamer die een motivering leggen onder de uitzondering. Tegelijkertijd zeg ik wel: als je naar het draagkrachtbeginsel kijkt, kun je je ook afvragen waarom het de uitzondering op de regel moet zijn dat als je er zelf voor kiest om inkomen naar voren te halen, je dat element uitzondert van de belastingen en de toeslagen die voor alle andere vormen wél gelden. Het is natuurlijk inkomen waarbij je er zelf voor kiest om het naar voren te halen. Dat toch even als tegenwicht tegen uw betoog. Daar moeten wel hele goede gronden voor zijn.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Afrondend. Ook dat begrijp ik. Alleen, het enige wat ik aan u vraag is om te proberen hier enigszins welwillend naar te kijken en niet te zoeken naar de precedenten die erop lijken, want ook dat ken ik uit de praktijk. En dan kun je op een gegeven moment niks meer doen, want dan heeft alles gevolgen voor alles.

De **voorzitter**:

Mevrouw Joseph. O sorry, de minister nog. Of toch niet?

Minister **Van Hijum**:

Nee, sorry. Dit was een opmerking.

De **voorzitter**:

Ja, precies. Dan mevrouw Joseph.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

De beantwoording van de minister tot nu toe verbaast me toch een beetje. Als ik de motie van de Eerste Kamer lees op basis waarvan dit wetsvoorstel al drie jaar opgehouden wordt, zie ik in het dictum ook heel duidelijk dat de Eerste Kamer heeft gevraagd om de regeling aan te passen om ongewenste effecten te voorkomen, waaronder de toeslagen. Daarnaast is er het dictum waar de minister het wel over had. Dat dictum zegt dat het ook nog eens minder complex en beter communiceerbaar moet worden, dat er substantieel lagere uitvoeringskosten moeten zijn en dat er draagvlak moet zijn bij de uitvoeringsorganisaties. Nu hoor ik van de minister dat de toeslagen mogelijk niet aangepakt worden of dat dit misschien uitvoeringstechnisch niet lukt. Dit is nog even afhankelijk van de uitvoeringstoets voor het amendement van mevrouw Van Dijk. Ik concludeer persoonlijk uit de brieven die ik heb gehad van de uitvoeringsorganisaties dat zij zich zulke grote zorgen maken over die keuzevrijheid, dat ik me afvraag of daar wel echt draagvlak is voor dit voorstel. Ik vraag me gewoon af hoe de minister de conclusie had getrokken dat dit ook wel langs de Eerste Kamer kan komen.

Minister **Van Hijum**:

Die conclusie heb ik natuurlijk niet definitief getrokken. Ik heb ook gezegd dat de Eerste Kamer over haar eigen oordeel gaat, even voor de goede orde. We hebben geprobeerd met name rond die geboortedatumproblematiek — daar kom ik zo nog even op — en de complexiteit van wat er lag, wijzigingen door te voeren. Ik wijs er even op dat ik verwacht dat de Eerste Kamer nu ook weer kritisch zal kijken naar de uitvoering en de uitvoerbaarheid, ook van de voorstellen die we straks weer doorgeleiden, inclusief de amendementen die daarbij horen. Ik wijs gewoon op een aantal consequenties die het heeft. Ik vind dat we die als wetgever in de Tweede Kamer, als regering en Tweede Kamer, van tevoren expliciet moeten wegen voordat we zeggen: laten we het maar op die manier doen. Mevrouw Van Dijk heeft terecht gezegd dat het een afweging is tussen twee vormen van complexiteit, want wat je aan de voorkant weghaalt, hoeft je aan de achterkant niet te repareren. Ik heb toegezegd dat ik dat daarin meeneem. Maar ik verwacht wel dat ze in de Eerste Kamer kritisch gaan kijken naar de uitvoerbaarheid van wat ze in tweede instantie voorgelegd krijgen.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Het is een beetje mosterd na de maaltijd, maar het ging natuurlijk over die week langer, en dat vind ik een goed idee. Dat geeft mij ook de kans om naast de uitvoering nog even naar de dekking te kijken en daar hopelijk meer draagvlak voor te vinden.

Minister **Van Hijum**:

Dank voor dat begrip. Nogmaals, wij zullen daar uiterlijk maandag mee komen. Laat ik, nu ik bij het blokje ben over de wijze van omgaan met de eenmalige uitkering richting deelnemers, ook ingaan op het amendement van mevrouw Joseph. Ook dat amendement begrijp ik, ook gezien de samenhang van het instrument met andere mogelijkheden en keuzemomenten die je hebt rond het pensioen. Dan zou je ervoor kunnen pleiten om deze keuzemogelijkheid ook bij de pensioenfondsen te laten. Tegelijkertijd kan ik dit ook niet positief tegemoet treden, omdat eenvoudigweg deze afspraak om het voor iedereen beschikbaar te maken, onderdeel is van het pensioenakkoord en de afspraak met werkgevers en werknemers om dit instrument voor iedereen beschikbaar te krijgen. Om die reden zal ik dat amendement moeten ontraden.

De **voorzitter**:

Dan is het amendement op stuk nr. 11 ontraden.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Ik begrijp dat de minister zegt dat er afspraken zijn gemaakt in het pensioenakkoord. Maar toen het pensioenakkoord werd uitgewerkt, kwamen we juist achter al deze problemen, onder andere de problemen met de toeslagen. Stel dat die problemen met de toeslagen ook niet bij de Belastingdienst opgevangen kunnen worden, pensioenuitvoerders zeggen dat ze niet goed de keuzes kunnen begeleiden en het Nibud met een stoplichtentooltje, dat altijd op rood of oranje staat, ook niet heel veel op individueel niveau kan doen, dan is dit amendement juist een middel

om nog wel te proberen kwetsbare mensen te beschermen. Ik hoop dat de minister daar oog voor heeft. We proberen op de een of andere manier toch dit wetsvoorstel werkbaar te maken voor de hele samenleving.

Minister Van Hijum:

Zeker. Daarom doen we ook de oprechte poging om via goede informatievoorziening en keuzebegeleiding het maken van keuzes maximaal te faciliteren. Het blijft uiteindelijk natuurlijk wel een vrijwillige keuze van het individu. Ik begrijp waar het voorstel vandaan komt. Maar daarvoor is het toch ook belangrijk dat er draagvlak is bij werkgevers en werknemers. Dat zie ik, eerlijk gezegd, op dit moment niet. Vanuit onze eigen betrouwbaarheid — ik zeg het toch maar even — vind ik opvolging geven aan het pensioenakkoord en de onderdelen die daarin staan ook van belang.

Mevrouw Joseph (NSC):

Als je op een gegeven moment iets afsprekt en achteraf blijkt dat het heel veel kwetsbare mensen raakt ... We spreken niet voor niets jaren over dit wetsvoorstel. We zijn erachter gekomen dat het onwenselijke consequenties kan hebben. We kunnen onze ogen daar toch niet voor sluiten en zeggen: we hebben dit vier jaar geleden afgesproken, dus we gaan maar door? Dat snap ik gewoon niet. Maar daar hoeft de minister niet op te reageren.

Minister Van Hijum:

Nou, daar wil ik best op reageren. Ik hoop niet dat ik dat hier uitstraal, zo van "we gaan maar gewoon door en we hebben geen oog voor die zorg", want dat heb ik nadrukkelijk wel. Ik zal u ook nog zeggen dat ik niet weet of de regering dit voorstel helemaal zelf verzonnen zou hebben. Dat zeg ik maar heel eerlijk. Tegelijkertijd ligt er een pensioenakkoord. Er is een aangenomen wet. We doen nu een serieuze poging om dat te repareren en om aan de serieuze zorgen van de Eerste Kamer, van uitvoerders en van deze Kamer tegemoet te komen. Nogmaals, in dat kader nemen we ook het amendement van mevrouw Van Dijk bijzonder serieus. We kijken daar echt naar: is dat een route om deze problematiek te adresseren? Tegelijkertijd willen we hieraan ook weer niet een nieuwe complexiteit toevoegen die straks in de Eerste Kamer tegen ons gaat werken. Zo proberen we uiteindelijk te komen tot een voorstel dat tegemoetkomt aan die zorgen, maar ook uitvoerbaar blijft.

De voorzitter:

Nogmaals, mevrouw Joseph, kort.

Mevrouw Joseph (NSC):

We hebben nog één vraag. Kan de minister even precies aangeven wat er nu ten opzichte van het eerdere wetsvoorstel veranderd is, wat een verbetering is, anders dan de geboortedatumproblematiek die de minister al genoemd heeft?

Minister Van Hijum:

Nou, dat is volgens mij al een hele belangrijke, want dat betrof een heel grote zorg van pensioenuitvoerders: een te ruime uitstelmogelijkheid was praktisch onuitvoerbaar. Door die problematiek te versmallen, door de doelgroep te verkleinen en daar voorwaarden aan te verbinden, hebben we die problematiek, denk ik, opgelost. Dat heeft vervolgens vragen en zorgen van meneer Flach opgeleverd. Overigens kan ik hem om die reden niet bedienen, want dan zouden we meteen dat probleem weer groter maken. Maar dat is eigenlijk de belangrijkste wijziging die we hebben doorgevoerd.

De voorzitter:

Nogmaals, mevrouw Joseph.

Mevrouw Joseph (NSC):

Maar dat is dus eigenlijk zeer beperkt ten opzichte van de problemen die we zagen bij toeslagen en met communicatie en complexiteit, die de Eerste Kamer allemaal had genoemd. Het frustrert me een beetje. Ik wilde dat nog even vertellen.

Minister Van Hijum:

Om toch even precies te zijn: mevrouw Joseph vroeg niet wat er in de wet veranderd was. Ik heb toegelicht wat wij óók doen bij de communicatie, de keuzebegeleiding en noem maar op. Ik voel

ook dat pensioenuitvoerders zich wel medeverantwoordelijk voelen voor dat vraagstuk, maar terecht zeggen dat ze niet dat hele vraagstuk kunnen adresseren omdat zij geen inzicht hebben in de individuele situatie van mensen. Vandaar dat ik aanvullende voorstellen doe. Die gaan niet zover dat we dan mensen kunnen verhinderen om van die mogelijkheid gebruik te maken. Dat is misschien wat u in een aantal gevallen wil, maar ik denk dat ik daarbij in botsing kom met de oorspronkelijke bedoeling van het wetsvoorstel en het pensioenakkoord, namelijk om mensen deze individuele mogelijkheid te geven. Nou, zie hier de worsteling van deze minister, maar ook van uw Kamer.

De voorzitter:

De minister vervolgt zijn betoog.

Minister Van Hijum:

Er zijn nog een aantal andere specifieke vragen gesteld. Mevrouw Joseph heeft bijvoorbeeld gevraagd hoe wij aankijken tegen de problemen die zich bij scheidingen voordoen voor de ex-partner bij een keuze voor een bedrag ineens. Wat mevrouw Joseph zegt, is waar: bij een scheiding verkrijgt de ex-partner een voorwaardelijk recht op een deel van het ouderdomspensioen. Dat wordt met ingang van de pensioendatum van de gepensioneerde uitgekeerd zo lang de gepensioneerde leeft. Het verevende ouderdomspensioen van de ex-partner is afhankelijk van de keuzes die de gepensioneerde maakt met betrekking tot het bedrag ineens. Kiest de deelnemer er bijvoorbeeld voor om het ontvangen van het bedrag eerder of later te laten ingaan, dan gaat het verevende ouderdomspensioen ook eerder of later in. Kiest de deelnemer voor een bedrag ineens, dan krijgt de ex-partner ook een bedrag ineens. Dat wordt berekend naar rato van het verevende ouderdomspensioen. Volgens mij is dat op dit moment aan de orde bij de schriftelijke behandeling van het wetsvoorstel over pensioenverdeling bij scheiding. Volgens dat voorstel wordt de conversie de nieuwe standaardverdelmethode. Het betekent concreet dat de ex-partner dan eigen pensioenkeuzes kan maken. Daarmee zou je dat probleem dus voor een deel oplossen, zij het dat dit geldt voor nieuwe gevallen en dus niet voor bestaande.

Mevrouw Joseph heeft ook nog een vraag gesteld over ...

De voorzitter:

Een ogenblik. Ik geloof dat de heer Van Kent op dit punt nog een vraag wil stellen.

De heer Van Kent (SP):

Welke oplossing is er dan voor de bestaande gevallen?

Minister Van Hijum:

Die is er in deze situatie niet.

De heer Van Kent (SP):

Dat is nogal wat. Veel mensen zijn gescheiden. Veel mensen kunnen hier dus ook mee te maken krijgen. Ik heb ook de suggestie gedaan om bijvoorbeeld aangetekende brieven te versturen, zodat als de partner het aanvraagt, de ex-partner dit ook via die manier te horen krijgt. Het is nuttig om te kijken hoe we dit op kunnen lossen, lijkt me.

Minister Van Hijum:

Zeker, maar ook hiervoor geldt uiteraard wel dat er ook een belangrijke informatieverantwoordelijkheid bij de pensioenuitvoerder zelf ligt, die mensen zou moeten attenderen op deze situatie. Maar feitelijk is het waar, en door mevrouw Joseph aangegeven, dat die twee zaken aan elkaar gekoppeld zijn. En het zal niet om heel veel gevallen gaan, maar het probleem van een deelnemer die komt te overlijden waardoor de ex-partner een deel van dat bedrag misloopt, is in de huidige wetssystematiek niet op te lossen.

De heer Van Kent (SP):

Nogmaals, dat is nogal wat. Veel mensen gaan hiermee te maken krijgen, en dat kan dan nog weleens een hele dure streek zijn die de ex-partner geleverd wordt, als er zonder overleg een keuze wordt gemaakt. Met gevolgen voor de toeslagen — we moeten maar even kijken hoe dat allemaal verdergaat — maar ook op heel veel andere manieren, en voor de rest van het leven betekent het ook een lager pensioen. Wat als een partner alleen AOW heeft met een klein aanvullend pensioen, en dat wordt door die keuze van de partner zo aangetast voor de lange

termijn? Ik denk toch dat ze moeten zoeken naar een manier waarop meer daarvoor gewaarschuwd wordt — ik heb daarvoor een voorstel gedaan — en de keuze aan de ex-partner wordt gegeven om daar meer een stem in te hebben.

Minister Van Hijum:

In principe ben ik dat zeer met de heer Van Kent eens. Daarom denk ik eraan om dat met het wetsvoorstel dat nu in behandeling is, op te lossen. Dat kun je met terugwerkende kracht helaas heel lastig doen, maar voor nieuwe situaties ben ik het zeer met hem eens: we moeten die keuzevrijheid en die conversiemogelijkheid gaan bieden.

De heer Van Kent (SP):

Is de minister bereid om naar nog meer manieren te zoeken om te voorkomen dat die ex-partner voor zo'n onaangename verrassing komt te staan?

Minister Van Hijum:

Nou ja, laat ik het zo zeggen: de wettelijke mogelijkheden zijn daarvoor beperkt, maar ik zal nogmaals kijken wat we nog kunnen doen in termen van informatievoorziening en het tijdig informeren over de consequenties. Ik ben ook bereid om daar apart nog even een keer op terug te komen. Maar in de huidige wetssystematiek lijkt dat zeer complex te zijn.

Mevrouw Joseph (NSC):

Ik wilde dit nog wel even aanvullen. Die partners, de exen, hebben geen instemming. Je kan die wel informeren, maar ze worden gewoon geconfronteerd met zo'n bedrag ineens, wat financieel gewoon heel lelijk voor ze kan uitpakken. Dat wil ik nog wel even benadrukken. Voor de toekomst hebben we dan misschien die conversie, maar de komende 40 jaar zitten we nog met mensen die gescheiden zijn en voor wie op de oude manier het pensioen verdeeld is.

Minister Van Hijum:

Ja, dat klopt. En voor een groot deel betekent dat dat, op het moment dat de deelnemer ervoor kiest, ook de partner die eenmalige uitkering krijgt. Zolang dat goed gaat, is er geen probleem. Er ontstaat een probleem voor zover je er niet voor kunt kiezen maar, laat ik het zo zeggen, je verliest geen pensioen. Het gaat natuurlijk wel mis — en daar heeft mevrouw Joseph terecht op gewezen — op het moment dat de deelnemer komt te overlijden en de ex-partner daarmee in één keer voor een gat kan komen te staan. Ik heb aangegeven dat het lastig is om daarvoor in de huidige wetssystematiek een oplossing te bieden.

Mevrouw Joseph (NSC):

Ik wil de minister even aanvullen. Het kan natuurlijk ook misgaan als die ex een groot bedrag ineens krijgt, maar in een financieel kwetsbare situatie zit met toeslagen, en dat die dan ook weer met die toeslagen geconfronteerd wordt. En die ex kan niet kiezen. Degene die het heeft opgebouwd, kan misschien bij het Nibud op een toltje kijken en denken "hé, voor mij is dat gunstig", maar voor de ex hoeft dat niet zo te zijn.

Minister Van Hijum:

Nee, daar heeft mevrouw Joseph gelijk in, en daarvoor is juist die informatieverantwoordelijkheid van pensioenfondsen en -uitvoerder zelf wel weer een hele belangrijke manier om mensen in ieder geval op die gevolgen te wijzen. Nogmaals, die keuze zelf kan ik niet ongedaan maken.

Mevrouw Joseph (NSC):

Ja, maar dan worden de exen dus geconfronteerd met een hoog bedrag ineens, terwijl ze mogelijk allemaal toeslagen kwijtraken. Ik wil gewoon duidelijk hebben, ook voor de andere mensen in de Kamer die zaten te puzzelen op deze wet, dat dit wel degelijk consequenties kan hebben waar mensen zelf geen invloed op hebben. En echt veel mensen scheiden in Nederland, of zijn gescheiden.

Minister Van Hijum:

Feitelijk is dat juist.

De heer Edgar Mulder (PVV):

Ik heb een technische vraag. Ik hoop dat de minister het zelf weet of kan laten uitzoeken. Kan het zo zijn dat je als ex een bedrag krijgt dat kleiner is dan je het jaar erop gekort wordt?

Minister **Van Hijum**:

Sorry, een bedrag dat kleiner is dan ...?

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Het bedrag dat je het jaar daarna minder zou krijgen aan toeslagen. Is die technische mogelijkheid er? Je krijgt dus een bedrag, maar je moet het jaar daarop meer betalen dan het bedrag dat je krijgt.

Minister **Van Hijum**:

Dat lijkt mij niet, maar ik wil u niet verkeerd informeren, dus daar zal ik mij over laten bijpraten. Als daar inzichten uit komen die het delen waard zijn, zal ik dat in tweede termijn aangeven.

De **voorzitter**:

De minister vervolgt zijn betoog.

Minister **Van Hijum**:

Ik ben eigenlijk al een beetje ingegaan op de geboortedatumproblematiek. Daar zijn niet zo veel vragen over gesteld, maar de heer Flach geeft met een amendement aan dat hij graag wil dat we de doelgroep verbreden, als ik het goed begrijp. Laat ik het er even bij pakken. Althans, hij heeft er een vraag over gesteld. Hij heeft nog geen amendement ...

De **voorzitter**:

Ik heb nog geen amendement gezien.

Minister **Van Hijum**:

Dat is aangekondigd, maar hij heeft het als vraag gesteld.

De heer **Flach** (SGP):

Ik licht het graag nog een keer toe. Het gaat met name om de groep die eerder met pensioen gaat, of mogelijk zelfs later. Die zou hierdoor geen gebruik kunnen maken van het uitstellen van dat moment. In de stukken lees ik dat ongeveer de helft van de mensen die gebruik zouden kunnen maken van het uitstel, er ook daadwerkelijk gebruik van kunnen maken. Dus het verzoek vanuit de SGP is om te kijken of er mogelijkheden zijn om die groep groter te maken. Dan denk ik aan mensen die gebruikmaken van de RVU of die langer doorwerken. Daar gaat het om.

Minister **Van Hijum**:

Nee, daar zien wij geen mogelijkheden voor. Wij hebben, ook vanwege de toezeggingen aan de Eerste Kamer, echt gekeken hoe we de uitvoerbaarheid van dit voorstel konden vergroten. Daarom is er nadrukkelijk gekozen voor de koppeling van het pensioen aan de AOW-leeftijd en zijn de uitstelmogelijkheden beperkt. Dat heeft inderdaad deze consequentie. Het staat overigens — want dat was een andere vraag van u — langer doorwerken niet per se in de weg. Je kunt er natuurlijk gewoon zelf voor kiezen om door te werken, ook na de datum van pensionering. Uw vraag was ook om dit te betrekken bij de evaluatie. Dat kunnen we natuurlijk altijd doen. We kunnen altijd kijken of de evaluatie er aanleiding toe geeft om die doelgroep weer verder te vergroten. Maar vooralsnog zien we daar geen mogelijkheden toe.

De heer **Flach** (SGP):

Het is natuurlijk duidelijk dat doorwerken ook kan nadat je hebt gekozen voor het bedrag ineens, maar als je dat doet in het jaar waarin je die uitkering hebt gehad, krijg je dus precies datgene wat je wilde voorkomen door het uit te stellen naar 1 januari van het volgende jaar. Is de minister het met mij eens dat we hierbij dan een onwenselijke botsing zien? Aan de ene kant heb je de wens om de uitvoering te versimpelen en te vereenvoudigen, maar aan de andere kant wil je het zo breed mogelijk beschikbaar maken. Hiermee laat je dus een groep buiten de boot vallen, omwille van die vereenvoudiging.

Minister **Van Hijum**:

Ja, dat is natuurlijk waar. Daar zit een zekere uitruil in. Maar als pensioenuitvoerders zeggen dat ze dit echt niet kunnen uitvoeren, dan is dat voor ons een realiteit waarmee we het te doen hebben.

De voorzitter:

De minister vervolgt zijn betoog.

Minister Van Hijum:

Voorzitter. Mevrouw Joseph heeft een vraag gesteld over de samenloop met de transitie Wtp. Dat ging met name over het invaren van pensioenen. Daarover kan ik aangeven dat er in ieder geval geen onverenigbaarheid tussen die twee bewegingen wordt gezien. Het is natuurlijk waar dat die in zekere zin op elkaar inwerken, maar wij verwachten niet dat daarbij problemen ontstaan in de uitvoering of dat de uitvoerbaarheid ervan te veel zou botsen. Na invaren kan het ouderdomspensioen gewijzigd zijn. Dat is onder andere afhankelijk van de dekkinggraad bij invaren en de gemaakte pensioenafspraken over het verdelen van het pensioenfondsvermogen. Dat heeft mevrouw Joseph ook aangegeven. Dat invaren doet dus inderdaad iets met die uitkeringsstroom, maar dat geldt ook voor een aantal andere opties, zoals de keuze om eerst meer en daarna minder pensioen te ontvangen. We kunnen ons wel voorstellen dat ook hierbij de communicatie van belang is, want als je kiest voor het laten uitkeren van de 10%, is het moment waarop dat gebeurt bepalend voor de vraag om welk bedrag het gaat. Het kan dus voor en na het invaren om verschillende bedragen gaan. Dat klopt.

Mevrouw Joseph (NSC):

De minister geeft terecht aan: bij de hoog-laagconstructie heb je ook consequenties, net zoals bij voor en na het invaren. Maar bij het bedrag ineens kan je echt 10% ineens opnemen, dus dat kan echt om forse bedragen gaan. Daardoor heeft het natuurlijk ook meer impact als je het vlak voor of net na invaren doet. Ik ben ook heel erg benieuwd wat de pensioenfondsen nou gaan doen. In de wet zal het niet voorgeschreven zijn, maar stel dat je nu een bedrag ineens opneemt, je stelt het uit naar januari en in januari is dat fonds ingevaren, krijg je dan een hoger bedrag ineens als daar een invaarbonus bij is komen kijken? Of krijg je nog het oude bedrag ineens? Ik denk dat er over veel van dat soort consequenties nog niet zo goed nagedacht is. De pensioenfondsen, de Pensioenfederatie en de verzekeraars hebben ook al aangegeven dat het nu al heel moeilijk is om de keuzebegeleiding te doen, maar dit komt daar nog bij.

Minister Van Hijum:

Dat is zeker waar; dat is ook zo. We ontkennen ook niet dat er een effect is, maar het is ook weer niet zo dat we zeggen: je zou het keuzerecht afhankelijk moeten maken van die transitie of van de fase waarin de pensioenfondsen zijn in het kader van die transitie. Het vraagt wel om hele goede communicatie van de fondsen aan hun deelnemers.

Voorzitter. Dan heb ik, volgens mij tot slot, nog het amendement van de heer Stultiens. Daar hebben we gisteren over gesproken voor wat betreft de RVU. Ik heb gisteren al aangegeven dat ik dat vandaag waarschijnlijk zou gaan ontraden. Dat ga ik inderdaad doen. Ik snap de intentie van de heer Stultiens, maar ik heb gisteren ook toegelicht wat de redenering is achter de RVU-vrijstelling waarvoor het kabinet heeft gekozen. Ik noem ook de ruimte die wij zien voor een verhoging van het drempelbedrag. Dat is gerelateerd aan de pensioenproblematiek, dus in het kader van het feit dat je een pensioen naar voren moet halen. In die zin gaat dit voorstel ons te ver. Ik ontraad dat dus.

De voorzitter:

Dit gaat over het amendement op stuk nr. 9, dat ook is ingediend door de heer Van Kent, samen met de eerste indiener, de heer Stultiens. Dat amendement is nu ontraden.

Minister Van Hijum:

Ja, voorzitter. Daarmee heb ik, denk ik, de meeste vragen die aan mij zijn gesteld, behandeld. De staatssecretaris zal nog op een aantal andere vragen ingaan.

De voorzitter:

Hartelijk dank. Dan geef ik nu graag het woord aan de staatssecretaris van Financiën.

Staatssecretaris Idsinga:

Dank u wel, voorzitter. De meeste vragen zijn beantwoord. Er liggen er nog een paar op mijn bord.

Ik begin met de vraag van mevrouw Joseph: kan de Belastingdienst geen uitzondering maken om het bedrag ineens wel uit te keren aan de nabestaande in januari, bij overlijden tijdens de

uitgestelde uitbetalingsperiode? Als een deelnemer kiest voor uitgestelde betaling, maar overlijdt vóór de uitbetaling daarvan, vindt er een nabetaling plaats, volgens de wet die voorligt. De pensioenuitvoerder keert dat bedrag uit. Het bedrag ineens als zodanig komt in dat geval niet meer tot uitkering. Het alsnog uitbetalen van het bedrag ineens strookt ook niet met de systematiek van het ouderdomspensioen, want het ouderdomspensioen is een inkomensvoorziening bij ouderdom en geen voorziening bij overlijden. Wat gebeurt er dan wél? De uitbetaling van de 90% die al was uitgekeerd, wordt min of meer teruggedraaid en wordt 100%; dat bedrag komt dan alsnog in de boedel van de overleden deelnemer terecht.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Het is inderdaad zo dat mensen ervoor kunnen kiezen om de uitbetaling van het bedrag ineens uit te stellen. Bij het bedrag ineens zal het om een groot bedrag gaan. Ik zie het zo voor me. Een echtpaar verheugt zich al helemaal op alles wat ze gaan kopen; misschien hebben ze, bij wijze van spreken, al wat beloftes gedaan hier en daar. Dan overlijdt iemand. Dat is al vreselijk, maar dan wordt ook dat bedrag ineens niet uitgekeerd. U geeft aan dat er wel een nabetaling is volgens deze wet. Die complexiteit hebben we niet genoemd, maar je hebt in het begin dus iets te weinig ouderdomspensioen gehad en dat wordt een beetje aangevuld. Maar ja, als je één maand na je pensioen hebt geleefd en daarna doodgaat, is die nabetaling echt bijna niks vergeleken met het bedrag ineens. Daarom vroeg ik hiernaar. Ik ben de complexiteitsfabriek even aan het opstarten, zodat iedereen weet wat er de consequenties van zijn als mensen in de tussentijd overlijden.

Staatssecretaris **Idsinga**:

Dank aan mevrouw Joseph voor die duidelijkheid. Hoe ongemakkelijk dit soort situaties ook zijn, het antwoord dat ik net heb gegeven volgt uit de systematiek die we hebben, uit het verschil tussen een inkomensvoorziening en een nabestaandenvoorziening. Daar kan ik op dit moment niet zo heel veel aan veranderen.

De heer Vermeer vroeg of het mogelijk is om bij uitkering van een bedrag ineens standaard een voorheffing uit de inkomstenbelasting toe te passen. Op dit moment is de werkwijze dat de pensioenuitvoerder als inhoudingsplichtige voor de loonbelasting is aangewezen. De inhoudingsplicht ligt dus al bij de uitvoerder. Deze moet die loonbelasting ook als voorheffing inhouden, want loonheffing is in feite al een voorheffing op de inkomstenbelasting. In de aangifte inkomstenbelasting wordt dit vervolgens definitief gemaakt.

Dan nog twee vragen van mevrouw Joseph. Zij vroeg naar de aanvinkopties en de rol van de Belastingdienst ten aanzien van het bedrag ineens. Kan de Belastingdienst via de pensioenuitvoerder zien of mensen gebruikmaken van het bedrag ineens?

Het is van tevoren niet exact in te schatten hoeveel mensen gebruik zullen maken van de mogelijkheid om een bedrag ineens op te nemen. Dat heeft de minister net ook al aangegeven. De Belastingdienst kan ook niet zien of iemand gebruikmaakt van de mogelijkheid van de afkoop van een bedrag ineens. Dat moet de belastingplichtige namelijk zelf aangeven bij de pensioenuitvoerder. Via de renseignering achteraf door pensioenfondsen aan de Belastingdienst kan de Belastingdienst niet zien om wat voor soort bedrag het gaat. In de informatie die met de Belastingdienst wordt gedeeld, wordt geen onderscheid gemaakt ten aanzien van de soort betaling. Dat zouden de pensioenuitvoerders dan apart moeten vermelden. Dat zou moeten leiden tot een forse aanpassing in de systemen en in de communicatie.

Een vervolgvraag borduurt een beetje voort op hetzelfde thema. Is het mogelijk dat de Belastingdienst automatisch, zonder dat acties van mensen vereist zijn, het bedrag ineens buiten de toeslagen laat vallen? Deze vraag valt binnen het kader van de appreciatie die de minister al gaf van het amendement van mevrouw Van Dijk, maar ziet specifiek op de Belastingdienst. De Belastingdienst geeft aan dat een structuurwijziging in de systemen nodig is om het bedrag geautomatiseerd te kunnen doorgeven aan de Dienst Toeslagen. Dat is niet eerder mogelijk dan in 2029. Dit heeft te maken, helaas, met de overvolle IV-portfolio, dat wil zeggen de IT-systemen van de Belastingdienst, en de huidige prioriteiten die daarbij zijn gesteld. Voor een meer gedegen uitwerking van de uitvoerbaarheid is echt een uitvoeringstoets van de Belastingdienst nodig.

Dat betekent even for the time being dat een uitzondering voor het bedrag ineens, zoals in het amendement is voorgesteld, in ieder geval voor de komende jaren enkel mogelijk zal zijn op verzoek van de burger, dus handmatig, bij de Dienst Toeslagen zelf. De Belastingdienst kan op korte termijn helaas daar nog geen rol in spelen.

Tot zover de vragen, voorzitter.

De **voorzitter**:

Mevrouw Van Dijk heeft een vervolgvraag op dit antwoord.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ter verduidelijking. In de voorbereiding hebben we ook wel geschakeld en toen werden de jaartallen 2029 en 2026 een paar keer door elkaar gehaald. Handmatig zou eventueel wel kunnen in 2026, toch, als ik het goed begrepen heb? Dat vraag ik via de voorzitter.

Staatssecretaris **Idsinga**:

Mevrouw Van Dijk heeft het goed begrepen. Het voorbeeld dat ik net gaf, met het jaartal 2029, ziet op de Belastingdienst. De handmatige aanpak door de Dienst Toeslagen ziet op 2026, inderdaad.

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Ik vroeg me af of de staatssecretaris er een inschatting van heeft, op basis van ervaring met andere toeslagen, hoeveel mensen zo'n vinkje zullen weten te vinden. Is daar misschien iets over te zeggen?

Staatssecretaris **Idsinga**:

Die informatie heb ik niet in mijn hoofd zitten. Ik ben uiteraard graag bereid om daar apart op terug te komen.

De **voorzitter**:

Goed. Dan zijn we aan het einde van de eerste termijn van de zijde van de regering. Ik stel voor dat we gelijk doorgaan met de tweede termijn.

Dan is opnieuw als eerste het woord aan mevrouw Joseph. Zij zal het woord voeren namens Nieuw Sociaal Contract. Gaat uw gang.

Termijn inbreng

Mevrouw **Joseph** (NSC):

Dank, voorzitter. Ik heb naar de minister en de staatssecretaris geluisterd en natuurlijk het wetsvoorstel bekeken. Het wetsvoorstel lag er al in 2021 en er zijn nu misschien wel een paar dingen veranderd, maar ik zie niet echt waar het nu verbeterd is. De zorgen die wij bij Nieuw Sociaal Contract hebben, onder andere over de toeslagen, maar ook over de mensen die zijn gescheiden en pensioen ontvangen en over mensen die onverwacht overlijden terwijl ze het bedrag ineens hebben uitgesteld, worden allemaal niet opgelost. Je hoort hieraan ook hoe enorm complex en impactvol deze wetgeving eigenlijk is. Ik ben wel heel benieuwd naar de compacte uitvoeringstoets die de minister maandag gaat sturen. Die zullen wij afwachten. Fijn dat we dan ook een extra weekje hebben om hierover na te denken.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Vermeer, die gaat spreken in deze tweede termijn namens de BBB.

De heer **Vermeer** (BBB):

Dank u wel, voorzitter. Ik wil de staatssecretaris, de minister en hun medewerkers bedanken voor de antwoorden. Ook dank aan de Kamerleden voor dit inhoudelijke debat; het is ook fijn dat we dat af en toe hebben. Wij willen vooral die uitvoeringstoets afwachten. En ik denk wel dat we nog even naar de Kamer toekomen met een amendement om te kijken of wij dat bedrag ineens vooraf kunnen invaren en of we daar ook in de berekening de collectieve buffer mee kunnen nemen. Maar daar kom ik nog even op terug, omdat dat vrij technisch is en ik dat niet even in een uur samen met Bureau Wetgeving in elkaar kan draaien, vrees ik.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Maar denkt u wel dat dat deze week lukt, zodat de minister een oordeel kan geven, ook in de brief die hij heeft aangekondigd?

De heer **Vermeer** (BBB):

Ja, dat is het plan.

De **voorzitter**:

Dat is goed, dank. Dan de heer Aartsen namens de VVD.

De heer **Aartsen** (VVD):

Voorzitter, dank. Dank aan de beide bewindspersonen voor hun beantwoording. Een aantal vragen is volgens mij goed beantwoord. Ik ben blij met zijn extra toezegging ten aanzien van het stoplichtmodel. Er zijn een aantal terechte zorgen benoemd. Ik denk dat de minister die goed heeft weggenomen. Ik realiseer me altijd: we kunnen in dit land en vanuit deze Kamer nooit alles voor honderd procent dichtregelen. Ik denk dat het verstandig is dat ook met elkaar te doen. Voor ons als VVD is dit echt een belangrijk deel van het pensioenakkoord. Er staan een aantal zaken in. Ik denk dat het belangrijk is voor de stabiliteit van de polder, de stabiliteit van wat de minister Van Hijum gisteren "het Rijnlandse model" noemde, waarin we goede dingen met elkaar doen, dus dat we dit voorstel ook het voordeel van de twijfel zullen geven. Ik denk dat het voor heel veel mensen een mooie toevoeging is dat zij na een leven lang hard werken kunnen gaan genieten van hun welverdiende pensioen.

Dank, voorzitter.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. Dan ga ik door daar de heer Stultiens, die namens de fractie GroenLinks-Partij van de Arbeid het woord gaat voeren.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Dank u wel. Ik dank het kabinet voor de antwoorden. Ik heb nog twee vragen/opmerkingen over de uitvoering.

De eerste gaat over die negen maanden. Zowel de pensioenfondsen als de verzekeraars geven aan: we hebben eigenlijk negen maanden nodig. Ik ben even aan het zoeken naar wat er nou het bewaar tegen is om te zeggen: daar gaan we naar luisteren. We gaan juist signalen uit de uitvoering heel serieus nemen. Dan moet het misschien een paar maanden later ingaan. Ik maak me namelijk zorgen dat we weer over een jaar zeggen: oeh, dat hebben we toch nog gehaast gedaan. Terwijl we het hier als Kamer een jaar hebben laten liggen. Moeten die paar maanden dan echt het verschil maken? Daar wil ik graag een reactie op.

Mijn tweede punt gaat over het amendement van het CDA en de uitvoeringstoets. Ik ben benieuwd naar wat erin staat. Ik heb veel sympathie voor het doel. Waar ik wel mee worstel, is dat wij hier als Kamer ook vaak zeggen: pas op met uitzonderingen, pas op met de capaciteit van de Belastingdienst. We willen het eenvoudiger maken, met minder uitzonderingen en minder fiscale regelingen. Dat is een dilemma, dus ik wacht af wat daaruit komt, want ik snap wel waarom het ingediend is. Maar daar zullen we volgende week naar kijken en dan ons finale oordeel opmaken.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan nu de heer Van Kent namens de Socialistische Partij in deze tweede termijn.

De heer **Van Kent** (SP):

Dank, voorzitter. Voor ons is het inderdaad ook cruciaal dat het met die toeslagen geregeld wordt, want anders is het echt een heel risicovol financieel product. Dat is het al, maar dan kan het echt totaal uit de hand lopen. Het moet wel uitvoerbaar zijn, dus dank ook voor de toezegging van de

minister om met een uitvoeringstoets te komen om te kijken of het ook door de Belastingdienst uitgevoerd kan worden.

Het is wel heel bijzonder dat we een stoplicht krijgen zonder groen; dat zegt volgens mij ook alles over deze wet. De vraag is of je het dan wel een stoplicht kan noemen. Ja, het is dan echt een stoplicht; anders is het eigenlijk een verkeersregelinstallatie. Nu is het dus echt een stoplicht. De zorg over het invaren plus de overgang naar het casinopensioen is hier terecht een paar keer teruggekomen. Ik zou mevrouw Joseph ook echt iets op het hart willen drukken. De VVD heeft net de deur keihard dichtgegooid om niet te wachten met het nemen van initiatieven. Om het goede voorbeeld te geven, dien ik de volgende motie in. De motie kan in stemming komen nadat deze wet in stemming is gebracht.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering om een voorstel aan de Kamer te zenden teneinde pensioenfondsen niet te laten invaren in 2025,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Van Kent.

Zij krijgt nr. 13 (36154).

De heer **Van Kent** (SP):

De oproep aan de minister is wat ons betreft dat het invaren niet alleen in 2025 niet zou moeten gebeuren, maar dat dit tot sint-juttemis niet zou moeten gebeuren. Maar laten wij die eerste stap na 2025 in ieder geval zetten, ook gezien het wetsvoorstel dat wij vandaag besproken hebben.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. Dan is nu het woord aan de heer Vijlbrief namens D66.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Heel kort, voorzitter. Wij vinden dit wetsvoorstel heel belangrijk als onderdeel van het pensioenakkoord. Wij vinden dit ook belangrijk omdat het mensen in een toch al dichtgeregeld pensioenland enige keuzevrijheid geeft. Volgens mij hebben we een goed inhoudelijk debat gevoerd. Dank aan de bewindslieden voor de antwoorden. Ik hoop dat de bewindslieden welwillend kijken naar het voorstel van mevrouw Van Dijk, hoe ingewikkeld de uitvoering ook is. Maar de uitvoering is er niet om alleen maar uniform uitgevoerd te worden; dat hebben we inmiddels geleerd met elkaar. Uitzonderingen moeten kunnen. Ik hoop dat de bewindslieden er zo naar kijken. Voor mijn fractie is het amendement van mevrouw Van Dijk belangrijk, maar ik zeg niet dat het doorslaggevend is. Wij vinden het wetsvoorstel op zich al heel belangrijk.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. Dan de heer Flach namens de SGP.

De heer **Flach** (SGP):

Voorzitter, dank u wel. Dank ook voor het prima debat dat we hebben gehad. Voor de SGP blijft het een lastige afweging. Ik had de hoop om in tweede termijn toch nog van de minister te horen waarom het nu zo complex is om, zoals dat in de stukken staat, de periode tussen de pensioeningangsdatum en de uitgestelde betaling te verkorten. Het zal ongetwijfeld met levensevenementen, of life events, te maken hebben waardoor het complexer wordt, maar dat leidt bij de SGP-fractie echt wel tot een dilemma.

Het tweede punt is dat langer doorwerken, hoe je het ook wendt of keert, bij een keuze voor een bedrag ineens echt onaantrekkelijker wordt. Dat vind ik een ongewenst neveneffect van deze maatregelen. Dit lijkt me ook echt iets wat in de evaluatie een plek zou moeten krijgen. We moeten kijken hoe we dat kunnen mitigeren.

Dan het dilemma. Ik denk dat we blij mogen zijn dat er zo'n regeling ligt, dat we, zoals iemand zei, zuinig moeten zijn op onze capaciteit bij de Belastingdienst en dat we het ook gewoon eenvoudig moeten houden. Dat is de ene kant. De andere kant is dat het wel ten koste gaat van de inclusiviteit rondom deze regeling. Een groep mensen kan geen gebruik maken van het uitstel van dat bedrag ineens, en dat kost hun gewoon geld. Het is juist een groep mensen met een lager inkomen die geraakt wordt door de zogeheten geboortedatumproblematiek. Ik ben ontvankelijk voor de argumenten van de minister waarom dat nu niet anders kan. Maar ik wil wel de druk erop houden om straks bij de evaluatie gericht te kijken of we die groep uiteindelijk groter kunnen maken. Om die reden dien ik de volgende motie in.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat alleen mensen die met pensioen gaan in de maand waarin zij de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken, of op de eerste dag volgend op de maand waarin zij de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken, kunnen kiezen voor het uitstellen van het bedrag ineens;

overwegende dat het wenselijk is dat een bredere groep van deze mogelijkheid gebruik kan maken;

verzoekt de regering op basis van de monitoring en evaluatie van deze wet te bezien of en hoe de doelgroep kan worden uitgebreid,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Flach, Van Kent en Inge van Dijk.

Zij krijgt nr. 14 (36154).

De heer Flach (SGP):

Tot zover.

De voorzitter:

Dank u wel. Tot slot in deze tweede termijn van de Kamer is het woord aan mevrouw Van Dijk namens het CDA.

Mevrouw Inge van Dijk (CDA):

Dank u wel, voorzitter. De minister zegt: je zou een financieel adviseur in dienst moeten nemen. Een tool bouwen is niet te doen, maar een stoplichtmodel dat van rood naar oranje kan maar geen uitspraak durft te doen over groen, is inderdaad complex. En het blijft complex. Wij vinden dat in combinatie met de bestaanszekerheid een gevaarlijke cocktail. Ik weet dat het een eigen keus is van mensen om voor een bedrag ineens te kiezen. Ik heb ook het draagkrachtbeginsel expliciet benoemd in mijn inbreng. Maar ook de Eerste Kamer verzocht niet voor niets aan de regering om de regeling zo nodig aan te passen, zodat bijvoorbeeld een uitzondering op het bedrag ineens voor de huurtoeslag kan worden gemaakt. Ik maak me gewoon echt heel veel zorgen dat we er te lichtvaardig mee omgaan. Ik ben bang dat we achteraf zeggen "hadden we maar ..." en spijt krijgen, vandaar ons amendement. Ik herhaal de woorden van de minister: het is complex en het blijft complex.

Tot slot. De heer Stultiens begon over de uitvoeringszorgen van onder andere de verzekeraars en het feit dat het kabinet toch zegt: we gaan wel door. Dat staat een beetje haaks op het feit dat ze wel expliciet onze aandacht vragen voor hun uitvoeringszorgen, want die hebben we en die willen we ook serieus nemen. Ik vind dat we dan inderdaad ook de uitvoeringszorgen aan de andere kant

serieus moeten nemen, zeker als we daar de grote taak van de communicatie gaan neerleggen. Nogmaals, het is en blijft complex. We moeten dit goed doen met elkaar.

De voorzitter:

Hartelijk dank. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn. We gaan vijf minuten schorsen en dan krijgen we nog de antwoorden en met name een appreciatie van de twee ingediende moties.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Aan de orde is de voortzetting van het debat over de Wet herziening bedrag ineens. We zijn toe aan de tweede termijn van de zijde van de regering. Ik geef de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het woord. Gaat uw gang.

Termijn antwoord

Minister Van Hijum:

Dank u wel. Ik begin met een aantal vragen die nog zijn blijven liggen of nog zijn gesteld. Ik begin bij de vraag van de heer Mulder. Hij vroeg of het in theorie zo kan zijn dat een ex een bedrag krijgt dat kleiner is dan het bedrag dat je daarna aan toeslagen zou krijgen. Dat was een beetje de vraag die hij heeft gesteld. Ik heb die eigenlijk zo opgevat dat de vraag is of het bedrag dat je krijgt lager kan zijn dan de verevening met de toeslagen en rechten die je in het jaar zelf hebt. Want op het moment dat je een bedrag ineens krijgt, is de toeslag in de jaren daarna bijna altijd hoger dan het jaar daarvoor. Het pensioeninkomen gaat namelijk omlaag, dus de kans is groot dat de toeslagen omhooggaan.

Het is in theorie wel denkbaar — ik heb dat toch nog even laten uitzoeken — dat de stapeling van maatregelen er in het jaar zelf toe leidt dat je meer kwijtraakt aan toeslagen en inkomensondersteuning dan het bedrag dat je krijgt als eenmalige uitkering. Dat komt doordat die stapeling niet alleen met toeslagen te maken heeft maar ook met gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen, kwijtscheldingen en zelfs abonnementen. Een aantal van u heeft daar ook op gewezen. Het is theoretisch en het zal om zeer incidentele gevallen gaan, maar het is denkbaar — dat was uw vraag — dat dat uiteindelijk toch zo nadelig uitpakt. Dat onderstreept maar weer dat in alle gevallen, ook in deze situatie, de informatievoorziening ontzettend belangrijk is, ook van de pensioenuitvoerder naar deze doelgroep. Nogmaals, dat is inderdaad extra complex omdat dat niet de primaire groep is waarop de voorlichting zich richt. Dat u dat knelpunt hier heeft aangekaart, is dus zeer terecht.

De heer Stultiens vroeg nog of het mogelijk is om rekening te houden met een implementatieperiode van negen maanden. Dat doen we. De uitvoerders hebben aangegeven dat ze zes tot negen maanden voor de pensioendatum moeten en willen communiceren. Ze moeten zich daar goed op kunnen voorbereiden, vandaar dat ik de inwerkingtredingsdatum al heb opgeschoven naar 1 juli 2025. De definitieve datum hangt af van de voortgang van de parlementaire behandeling. Ik zal daarbij ook nadrukkelijk in de gaten houden of zij zich nog comfortabel voelen bij deze datum en daarover in overleg blijven met de pensioensector.

De heer Stultiens (GroenLinks-PvdA):

Met name dat laatste is fijn, want het was inderdaad niet zes óf negen maanden, maar negen maanden en dan moet de Eerste Kamer het binnen een week behandeld hebben. Dat gaat niet meer lukken. Dus inderdaad, met name gezien dat laatste: kunt u ervoor blijven zorgen dat het voor de uitvoerders uitvoerbaar blijft om tijdig genoeg te kunnen communiceren?

Minister Van Hijum:

Die zorgvuldigheid is belangrijk, dus daarover zal ik mij zeker met de uitvoerders blijven verstaan.

Dan kom ik bij de twee moties. Ik begin met de motie op stuk nr. 13 van de heer Van Kent over het niet invaren per 2025. Die motie wil ik ontraden, ook met het nadrukkelijke verzoek om deze

twee dingen niet aan elkaar te koppelen. Dat is wat ons betreft ook niet nodig. Het betreft eigenlijk een aparte discussie over de uitvoering van de Wtp.

De tweede motie, op stuk nr. 14, is van de heer Flach, die zegt: bezie op basis van de evaluatie van de wet of en hoe de doelgroep kan worden uitgebreid. Ook die motie zou ik willen ontraden. We hebben er vanwege de uitvoeringsproblematiek heel expliciet voor gekozen om deze problematiek kleiner te maken. Ik snap de politieke wens ergens wel, maar wij verwachten niet dat die ruimte alsnog zou kunnen ontstaan, ook op basis van het overleg met de pensioenuitvoerders.

De heer **Flach** (SGP):

Ik ben toch wel ernstig teleurgesteld in dit advies, want ik heb mijn dilemma geschetst en ik heb de indruk dat ook de minister dit neveneffect niet prettig vindt. Het minste wat we kunnen doen voor de groep mensen die nu bijvoorbeeld een zwaar beroep en een laag inkomen hebben en die nu buiten dat uitstel vallen, is zeggen: bij de evaluatie zullen we, mocht de Belastingdienst het op dat moment wél aankunnen, kijken of en hoe de doelgroep kan worden uitgebreid. Dat is toch wel echt de lichtste variant van de motie die ik kon bedenken, met als bedoeling dat die ook op een positief oordeel van de minister kon rekenen.

Minister **Van Hijum**:

Ja, maar ik wil ook gewoon eerlijk zijn over de verwachting die ik kan wekken of dit tot een verbetering zou kunnen leiden. Het overleg met de pensioenuitvoerders heeft geleid tot een heel duidelijk advies over het voorstel dat hier voorligt en de uitvoerbaarheid daarvan. Nogmaals, ik begrijp de wens. Het is niet dat ik de achterliggende motivatie niet zie of niet wil zien, maar ik heb ook te maken met de reële inschatting die ik kan geven op basis van mijn overleg met de pensioensector.

De heer **Flach** (SGP):

We zitten hier allemaal een beetje te balen dat we de wetgeving niet zo kunnen maken als we eigenlijk zouden willen. Dat doen we omdat de uitvoering ons daarin belemmert. Hiermee zeggen we dus eigenlijk dat we ook geen verwachting hebben dat er in de toekomst meer mogelijkheden ontstaan om op basis van verbeterde uitvoering of uitvoeringskracht die doelgroep te kunnen uitbreiden, want het is juist een groep die hier best mee geholpen zou zijn. Ik zal de motie zeker in stand houden, maar ik hoop ook dat de minister, mocht de motie aangenomen worden — die kans acht ik aanwezig — hier dan welwillend naar zal kijken.

Minister **Van Hijum**:

De regering moet uitvoering geven aan aangenomen moties.

De **voorzitter**:

Dank. Dan zijn we aan het einde gekomen van dit debat.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:

Zoals we hebben afgesproken tijdens het debat zullen we niet aanstaande dinsdag maar in principe de dinsdag daarop, dus 8 oktober, stemmen over de wet, de amendementen en de ingediende moties.

We zijn wat vroeger klaar, maar we gaan niets veranderen in de agenda. We zijn dus geschorst tot 16.15 uur. Dan hebben we een debat over de Uitvoeringswet datagovernanceverordening.

De vergadering wordt van 14.55 uur tot 16.14 uur geschorst.